

J&T 98

Dění na Ukrajině odsunulo ostatní faktory do pozadí

I když výsledková sezóna vypadá příznivě, invaze na Ukrajinu je tím stěžejním, co budou investoři sledovat.

strana 2

Rusko mizí z investiční mapy světa

Analytici J&T Banky se zamýšleli, kde v těchto těžkých časech hledat příležitosti.

strana 4

Válka je šok!

Co bylo zcela samozřejmé, již nefunguje. Řada aktiv a společností už odepisují ztráty

strana 5

Dění na Ukrajině odsunulo ostatní faktory do pozadí

Ještě na konci ledna analytici, a nejen oni, uvažovali o možnosti přímé invaze na Ukrajinu ze strany Ruska jako o krajně rizikovém a málo pravděpodobném scénáři. „Bohužel se tento scénář naplnil a Rusko vojensky napadlo Ukrajinu. Největší ztráty jsou samozřejmě zmařené lidské životy a celkově nepříznivý dopad války na společnost jako celek,“ konstatuje Milan Vaníček, ředitel odboru analýz finančního trhu.

Z pohledu ekonomického se jedná o globální negativní šok. Rozsáhlé ekonomické sankce na Rusko a na vybrané ruské občany mají nepříznivý dopad na ekonomický vývoj v Rusku. Vedle toho dopadají negativně i na zbytek světa buď přímo nedodáváním vybraných komodit jako ropa či zemní plyn především pro ev-

ropské odběratele (narušení dodavatelských řetězců), či zprostředkovaně přes vyšší ceny zmíněných energetických surovin i do spotřebitelských cenových indexů, tedy do inflačních tlaků. Vzhledem k tomu, že Rusko je významným světovým dodavatelem hned několika komodit (např. ropa, zemní plyn, uhlí, železná ruda, nikl,

pšenice a jiné), tak uvalené sankce znamenaly prudký růst cen těchto surovin.

„Děle trvajícím vojenským konfliktem byl a bohužel stále je rizikovým faktorem pro většinu finančních aktiv. V rámci například středoevropských měn je vidět větší odliv investor-

ských prostředků a výrazněji jsou dotčeny samozřejmě i akciové trhy,“ říká Milan Vaníček.

VÝSLEDKOVÁ SEZÓNA STÁLE BĚŽÍ

Zcela do pozadí se přesunuly všechny ostatní faktory včetně výsledkové

Upozornění / Informace a propagační sdělení uvedená v J&T NOVINÁCH nejsou analýzami investičních příležitostí ani investičními doporučeními, nejsou ani veřejnou nabídkou na koupi či úpis investičních nástrojů ve smyslu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, stejně tak nepředstavují nabídku k nákupu či prodeji investičních nástrojů. Výkonnost v minulosti ani očekávaná výkonost v budoucnosti nejsou spolehlivým ukazatelem skutečné budoucí výkonosti. Očekávaná budoucí výkonost je založena na předpokladech, které nemusí nastat. Investoři jsou povinni se o výhodnosti investic do jakýchkoli investičních nástrojů rozhodovat samostatně, a to na základě náležitého zvážení ceny, případného nebezpečí a rizik, jejich vlastní investiční strategie a finanční situace. S investováním je spojeno riziko kolísání aktuální hodnoty investované částky a výnosů z ní a není tak zaručena návratnost částky původně investované. Pro kalkulaci čistého výnosu musí investor zohlednit poplatky placené dle platného ceníku. Zdanění závisí na osobních poměrech investora a může se měnit. Na www.jtbank.cz jsou zveřejněny dokumenty podrobně popisující charakter, výhody a rizika související s produkty (prospekt, statut, klíčové informace pro investory,...) a informace o pobídkách ve vztahu k poskytování investičních služeb Bankou. **Vydává J&T Banka, a. s.** / editor: Monika Veselá / kontakt: jtnoviny@jtbank.cz / www.jtbank.cz

sezóny za čtvrtý kvartál roku 2021. Samotná zveřejněná čísla byla solidní. V rámci indexu S&P 500 byla očekávání na čistý zisk překonána ze 76 % a tržby ze 70 % s meziročním růstem čistého zisku o 38,3 % a tržeb o 15 %. V rámci evropského indexu EuroStoxx 600 byla překonána pozitivně očekávání na čistém zisku z 54 % a tržby ze 71 % při meziročním růstu čistého zisku o 56 % a tržeb o 25,3 %.

„Nicméně jakékoliv zaváhání ve výhledu bylo velmi ostře trestáno. Celkově byla tedy výsledková sezóna hodnocena velmi strážlivě a opatrně,“ dodává Vaníček

OPATŘENÍ SE UVOLŇUJÍ

I v případě pandemie covidu-19 se významnost tohoto faktoru upozadila. Stále více zemí začalo buď uvažovat, či rovnou přistoupilo k pozvolnému uvolňování preventivních opatření.

INDEXY V ČÍSLECH

Především situace na Ukrajině vedla v únoru k dalšímu prodejnímu tlaku na akciových indexech. Konkrétně pak americké indexy meziměsíčně ustoupily o 3,1–3,5 %. Evropa prostřednictvím Stoxx Europe 600 odepsala 3,4 % a Nikkei poklesl o 1,8 % Šanghaj lehce korigovala lednové ztráty a meziměsíčně přidala 3,0 %. Domácí burza prostřednictvím indexu PX negativně reagovala na konflikt na Ukrajině a odepsala 4,4 %.

Ekonomické sankce na Rusko a samotný konflikt narušují běžný ekonomický život a vytvářejí rizikové scénáře budoucího vývoje.

DOPADY INVAZE NA UKRAJINU

Na začátku března a zřejmě i po celý jeho zbytek bylo a bude téma invaze na Ukrajinu tím stěžejním, co budou investoři sledovat. „Prodlužující

se vojenský konflikt s sebou přináší z ekonomického pohledu výrazné škody, které budou jen velmi obtížně nahraditelné. Samozřejmě ztráty na lidských životech jsou to nejdůležitější,“ uvádí Milan Vaníček.

Ekonomické sankce na Rusko a samotný konflikt narušují běžný ekonomický život a vytvářejí rizikové scénáře budoucího vývoje. Výrazná nejistota budoucího výhledu se bude negativně přenášet na riziková aktiva.

BŘEZNOVÝ VÝHLED

Březen bude patřit opětovně centrálním bankám. Již 10. března bude zasedat ECB, kde se však i kvůli ukrajinskému konfliktu neočekává, že by centrální banka výrazněji zpřísnila svou měnovou politiku.

Fed by měl po svém zasedání 16. března přistoupit k prvnímu zvýšení sazeb od prosince 2018. Odhady počítají se zvýšením o 25 bazických bodů. Zajímavé bude sledovat, jaká bude rétorika Joea Powella v návaznosti na konflikt na Ukrajině. „Prozatím se počítá s relativně jestřábím přístupem vzhledem k inflačnímu vývoji, avšak aktuální situace může vést například k vyčkávací taktice. Pokud by Fed potvrdil, či dokonce plánoval více utáhnout svou měnovou politiku, byl by to negativní faktor pro riziková aktiva,“ říká Milan Vaníček.

ČNB bude zasedat až na konci měsíce a vzhledem k inflačnímu vývoji se nadále očekává zvýšení sazeb o 25–50 bazických bodů. Rovněž se predikuje, že ČNB bude nadále přítomna na trhu a bude dodržovat svůj závazek o stabilizaci měny, který ohlásila na začátku března.

„I pro březen zůstáváme v obzřetném módu a očekáváme, že s pokračováním vojenské invaze na Ukrajinu budou akciové indexy pod prodejním tlakem. Nejvíce vystaveny prodejem budou nadále bankovní tituly, kde se již zaceňují scénáře ekonomického propadu vyvolané válečným konfliktem. Zasedání významných centrálních bank pak může dále zvýšit odklon investorů od rizikových aktiv,“ hodnotí situaci Vaníček. ■

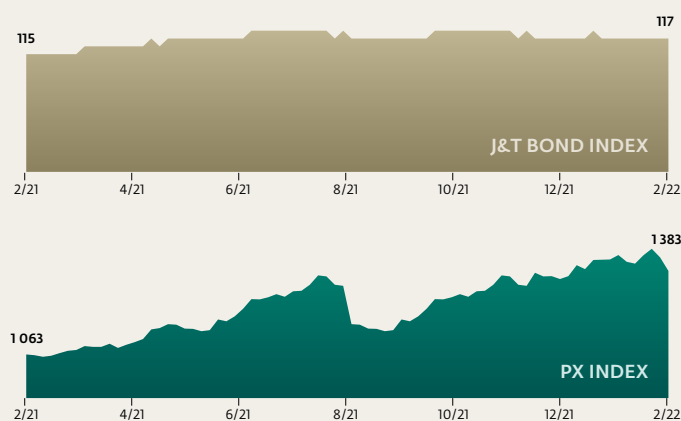
Připraveno analytiky J&T Banky

Z finančních trhů...

data platná k 28. 2. 2022

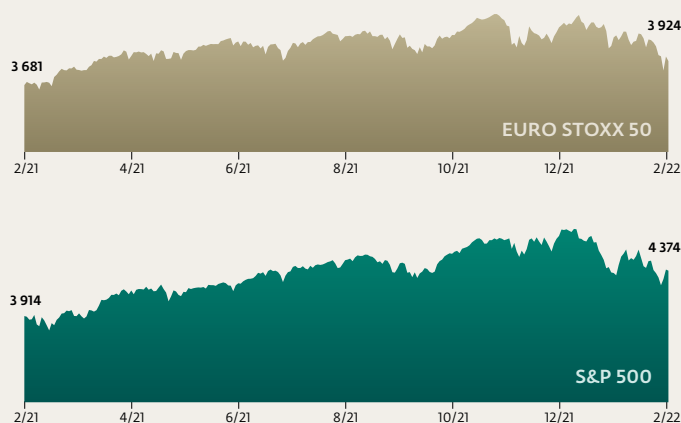
PODÍLOVÉ FONDY

	CENA PL	ZHDNOCENÍ ZA MĚSÍC	ZHDNOCENÍ ZA ROK	ZHDNOCENÍ OD ZALOŽENÍ P. A.
J&T Money CZK	1,397	-1,3 %	0,4 %	3,5 %
J&T High Yield MM CZ	1,607	-1,3 %	0,9 %	4,2 %
J&T FLEXIBILNÍ	1,476	-1,5 %	-2,9 %	2,6 %
J&T Bond CZK	1,504	-3,0 %	-1,0 %	4,0 %
J&T Opportunity CZK	4,033	-1,2 %	17,8 %	6,5 %
J&T KOMODITNÍ	0,626	5,4 %	28,3 %	-4,1 %
J&T RENTIER Fund A1 – CZK	1,227	-1,5 %	12,1 %	7,1 %
J&T DIVIDEND Fund A1 – CZK	1,433	-3,4 %	17,9 %	12,7 %
J&T Life 2025	1,235	-2,0 %	0,5 %	2,8 %
J&T Life 2030	1,317	-2,0 %	2,9 %	3,6 %
J&T Life 2035	1,352	-1,1 %	4,8 %	4,0 %

STÁTNÍ DLUHOPISY

		1 MĚSÍC	12 MĚSÍCŮ	5 LET
ČR – 10Y	3,23	7 bp	139 bp	260 bp
Německo – 10Y	0,14	-27 bp	24 bp	-43 bp
USA – 10Y	1,83	-17 bp	18 bp	-74 bp

SMĚNNÉ KURZY

		1 MĚSÍC	12 MĚSÍCŮ	5 LET
USD/EUR	1,12	0,1 %	7,6 %	1,2 %
CZK/EUR	25,2	-3,3 %	4,0 %	-1,4 %
CZK/USD	22,4	-3,4 %	-3,4 %	-2,5 %

KOMODITY

		1 MĚSÍC	12 MĚSÍCŮ	5 LET
Ropa (Brent) – USD/bbl	101	22,8 %	71,7 %	105,0 %
Zlato – USD/oz	1 909	8,5 %	15,6 %	58,9 %
Měď – USD/t	9 884	5,3 %	13,7 %	74,9 %

Rusko mizí z investiční mapy světa. Přichází čas příležitostí?

Když v ulicích teče krev, nakupujte, říká slavné investiční pravidlo. Situace jako válka či přírodní katastrofa totiž často posílají akcie zasažených firem dolů, což investiční žraloci umějí využít a skupují levně podíly firem. Když se pak situace uklidní a ceny jdou nahoru, žraloci inkasují zisk.

Invaze ruských vojsk na Ukrajinu přinutila Západ k bezprecedentním ekonomickým sankcím, které vůči takto velké a významné zemi ještě nebyly nikdy použity. Většina tamních bank byla vyřazena z mezinárodního informačního systému SWIFT, svět zmrazil významnou část rezerv ruské centrální banky, která tak nemůže nakládat se zhruba 300 miliardami dolarů. Kurz rublu k dolaru za týden ztratil třetinu své hodnoty a sankce samozřejmě začínají doléhat na místní firmy a občany.

„Ruská burza během prvního týdne po zahájení invaze neotevřela a je otázka, kdy vůbec otevře, ceny akcií ruských společností obchodovaných na jiných burzách klesly takřka na nulu,“ prozradil 2. března na investiční konferenci věnované krizi na Ukrajině portfolio manažer J&T Investiční společnosti Michal Semotan.

Společnosti MSCI a FTSE Russell týden po zahájení invaze vyřadily cenné papíry ruských společností ze svých akciových indexů. Londýnská burza mezitím zastavila obchodování s akciemi ruských firem. Mezinárodní investoři se nemohou zbavit ruských aktiv.

Semotan na konferenci prozradil, že v portfoliu jím řízených fondů některé z těchto papírů byly. „Hned v první den se nám podařilo zbavit akcií Norilsku, které jsme prodali asi s 25procentní ztrátou. Akcie Gazpromu jsme si v portfoliu necha-

li, protože věříme, že jde o zásadní strategický podnik, a ukazuje se i na sankcích, že Západ plyn zkrátka potřebuje a banku spojenou s Gazpromem ze systému SWIFT zatím nevyškrtl,“ dodal Semotan.

Celkově tak byl dopad na jím řízené fondy velmi nízký, maximálně do 3 procent u J&T Dividend a u J&T Opportunity pak -0,5 procenta.

Zda může aktuální situace nabízet příležitost k výhodné spekulaci, s tím by byl Semotan spíše opatrný. Záležet bude zejména na tom, jak dlouho se celý konflikt potáhne. „Z dlouhodobého hlediska si myslím, že ty příležitosti mohou přijít, protože nyní jsou ceny opravdu nízké a na každou dobrou zprávu o blížícím se příměří, či dokonce míru, budou trhy reagovat pozitivně,“ dodal Michal Semotan.

ROZTÁČÍ SE DALŠÍ KOLO INFLACE

Válka na Ukrajině ale ekonomicky nezasahuje jen Rusko, nýbrž celý svět. A region střední Evropy včetně Česka kvůli geografické a zčásti i historické blízkosti s regionem zasaženým konfliktem obzvlášť.

„Pro Česko sice Rusko není zásadním obchodním partnerem, ale v jedné oblasti to neplatí – v energetice. Tam je Česko, ale i většina Evropy na přísunu zemního plynu a ropy velmi závislá,“ upozornil hlavní ekonom J&T Banky Petr Sklenář. Právě nejistota ohled-

ně dodávek ropy, a zvláště plynu, bude roztáčet nejen další vlnu inflace, která bude negativně dopadat na domácnosti i podniky, ale pravděpodobně ovlivní i růst ekonomiky, pokud ho úplně nezastaví.

„Rusko je navíc zásadním světovým exportérem některých výrobních kovů, jako jsou hliník, nikl a palladium. Rusko a Ukrajina jsou společně velmi významnými vývozci zemědělských komodit a hnojiv. To vše bude dál zvedat inflační tlaky po celém světě,“ připomněl Sklenář.

Asi jako první situaci pocítí řidiči, neboť cena pohonných hmot v Česku začíná dramaticky růst a již překonala poprvé v historii psychologickou hranici 40 korun za litr. Tyto ceny se postupně budou promítat do dalších cen služeb i zboží.

To je přitom zásadní problém pro Českou národní banku, která s inflací od loňska bojuje razantním růstem sazeb. „Nyní se k inflaci navíc přidá ještě oslabující koruna. Ta během pár dní značně oslabila, podobně jako další měny v regionu, tedy polský zlotý a maďarský forint,

který je dokonce na historických minimech vůči euru. Slabší kurz koruny bude dál zdražovat import. Můžeme tedy očekávat, že ČNB přistoupí k intervenci na podporu koruny,“ dodal Sklenář. (Na jeho slova došlo hned 4. března, kdy ČNB oznámila, že provádí operace, aby tlumila nadměrné výkyvy kurzu a oslabování koruny.)

KOMODITY JDOU NAHORU

Řešení, jak se vůči dále hrozící inflaci alespoň částečně ochránit, nabídl portfolio manažer J&T Investiční společnosti Martin Kujal, který se specializuje zejména na dluhopisy.

„Co se týče regionu Rusko-Ukrajina, tam je naše dluhopisová expozice velmi omezená. Máme dluhopisy ukrajinské společnosti NUPEH, zastoupení ve fondu J&T Money bylo konkrétně 1 procento, ve fondu J&T Bond činilo 1,6 procenta. Dále máme dluhopisy Lukoilu, v J&T Money představovaly v běžné situaci 0,4 procenta, u J&T Bondu to bylo 0,9 procenta. Když to vezme kompletně, dostáváme se vždy maximálně do tříprocentní expo-

Válka je šok!

Nikdy by mě nenapadlo, že budu psát komentář s takovým titulkem a že se stane něco takového v roce 2022. Byl jsem přesvědčen, že Rusko chce jen připojit od roku 2014 odtržené separatistické regiony okolo Doněcku a Luhansku, a přestože jsem četl zprávy a varování o hromadění ruských vojsk u hranic s Ukrajinou, invazi do této země jsem vnitřně vylučoval s tím, že Rusko toto nemůže riskovat a nemá ani proč.

Jak moc jsem se zmylil. Fotografie a videa z útoků ruské armády na ukrajinské cíle ukazují obrazy skutečné války... Více to nebudu komentovat. Budu se soustředit na dopady na akciové trhy a vnitřně držet palce Ukrajincům, aby se ubránili! Poprvé po více než 20 letech na kapitálovém trhu se setkávám s válkou relativně blízko našeho regionu, která na akciovém trhu mění téměř všechno. Valuace neexistují ze dne na den, co bylo zcela samozřejmé, již nefunguje, narušeny jsou obchodně dodavatelské vztahy, řada aktiv a společností zapíše ztráty přímo kvůli válce, sankcím z ní vyplývajících a cenovými pohyby včetně měnových výkyvů.

Ruské akcie jsou v současné době téměř za nula, jejich hodnota se odmazala během tří čtyř dní. A firmy navázané na region klesají, protože nikdo teď nedopočítá dopad – nikdo neví, jak dlouho bude konflikt trvat, kdy skončí. Snad co nejdříve, přeju si to, ale jsem realista a vidím, že to nebude jednoduché. Noc ze 23. na 24. února změnila vše, téměř jsem nespál a sledoval invazi „v přímém přenosu“ na Twitteru. Důsledky, a opět mluvím jen o finančních – obyvatelé Ukrajiny mi prosím prominou – přišly okamžitě s otevřením trhů.

JAKÉ OČEKÁVAT DOPADY

Nejprve se podívejme na ruské akcie. Ty jsem obchodoval v Londýně. Ihned po otevření kvůli šoku z invaze desítky procent dolů, a to už během týdne tyto akcie byly pod tlakem. Prodávám Norilsk, který jsem si říkal, že je budoucnost portfolia s pěknou dividendou. Minus 22% mi přijde děsivých, zavírám pozici, ráno to bylo i minus 35%. U Gazpromu se rozhoduju, že podržím – plyn přece bude proudit za každou cenu, je na tom zájem obou stran. Chyba, pozice mi zůstává, nic, co platilo dříve, nyní neexistuje, po vyloučení většiny ruských bank ze systému SWIFT padají ruské akcie v Londýně na dno, dnes se většinou nedají ani zobchodovat. A tak nám Gazprom zůstal v J&T Dividendu.

Ruská lokální burza je také zavřená. Sankce v podobě vyloučení ze SWIFTu, zmrazení aktiv centrální banky, omezení obchodování a výměny zboží včetně logistiky posílají ruská aktiva k hodnotě nula.

Co bylo zcela samozřejmé, již nefunguje. Narušeny jsou obchodně dodavatelské vztahy, řada aktiv a společností zapíše ztráty přímo kvůli válce.

Společnosti, co mají byznys v Rusku, vlastní podíly na místních firmách. Tyto společnosti, většina z nich obchodovaná v Evropě, jsou pod tlakem, jejich podíly v Rusku se stávají bezcennými, nebudou generovat žádné tržby, natož zisk, téměř to můžete odespat... Tak se k tomu staví akciový trh. Tyto firmy dostávají ránu na akciových burzách, jmenujme Raiffeisenbank, Fortum, Uniper, BP, ale i spousta dalších. Investoři zaceňují ten nejhorší scénář a špatné je to, že nevíte, co bude – nemůžete to dopočítat. Ztráty jdou do desítek procent.

Významné dopady má dění i na firmy, co mají s Ukrajinou a Ruskem propojené obchodní vztahy, berou od dodavatelů na těchto územích díly, neobejdou se bez nich, případně dodávaly část svých produktů na tyto trhy – těch je samozřejmě více, od výrobců spotřebního zboží po průmyslové celky či výrobce (viz např. Volkswagen). I tyto akcie jdou po vypuknutí války výrazně dolů, např. VW ztratil cca -15% za poslední obchodní dny. Zde je opět klíčové, kdy konflikt skončí, a podle toho budeme počítat ztráty.

zice v tomto regionu u obou těchto fondů i v dalších," prozradil Kujal s tím, že samozřejmě dopad na výkon těchto fondů nějaký bude, ale bude omezený.

Zmíněnou pojistkou v komplikované situaci ale podle Kujala mohou být komodity. Právě ty v současnosti rostou a bude tak tomu i nadále, shodli se všichni vystupující na konferenci. Například ropa atakuje historická maxima, cena poroste i u výrobních kovů, které v Evropě dominantně dodává Rusko. „Komodity však v klasických portfoliích představují jen zhruba nějakých 5 procent a mají fungovat právě jako pojistka proti geopolitickým otřesům," uvedl Petr Sklenář.

Kujal však připomněl, že se tato situace může projevit i změnou v uvažování nad nákupem dluhopisů a dlouhodobě z ní může těžit například region Latinské Ameriky. „Až se situace uklidní, můžeme očekávat, že investoři část peněz stáhnou z východní Evropy a nasypou je mimo jiné i do dluhopisů zemí Latinské Ameriky, kterým se daří právě díky růstu cen komodit," poukázal. ■

Třetím dotčeným sektorem jsou banky, a to nejen v blízkém regionu (tj. střední Evropě), ale i v západní Evropě. Některé banky mají podíly přímo v Rusku, viz Raiffeisenbank International, jiné klesají jen z důvodu obav ze zpomalení ekonomik a místo pocovidového oživení investoři do cen zohledňují zpomalení, oprávký a nejistotu, jak dlouho to bude trvat.

U některých bankovních titulů je podle mě reakce přehnaná – právě třeba u Erste Bank. Ta představila skvělé výsledky za čtvrtý kvartál i celý 2021, navrhla očekávanou dividendu, příjmovou expozici na Rusko by mít neměla. Přesto letí dolů jako šutr. Investoři se jí zbavují jako expozice na východní Evropu, tj. na region sousedící s válečnou zónou, kde bude narušen obchod, výroba a tím pádem zisk nebude vypadat tak, jak si všichni modelovali. Přesto podle mého názoru současné cenové úroveň okolo 700 Kč stojí za úvahu.

Ze současné situace profituje zbrojařský průmysl – investoři věří vyšším vládním výdajům na zbrojení a očekávají zakázky pro většinu zbrojních výrobců. První dny konfliktu ustály i americké akcie, zřejmě i úprk investorů z Evropy hraje roli.

Naopak vidíme v regionu profitovat ze současné situace zbrojařskou firmu. Česká zbrojovka proráží hranici 600 Kč za akcii, investoři kupují akcie, když věří vyšším vládním výdajům na zbrojení a očekávají zakázky pro většinu zbrojních výrobců. Nad úroveň 600 Kč částečně pozici snižujeme.

Když jsme doma, pojďme k ČEZu. Vysoké ceny elektřiny drží cenu ČEZu nad 800 Kč, dnes jsme byli svědky letošní rekordní ceny 883 Kč za akcii, pak dorazil prodejce, který za velkých objemů stlačil cenu pod 850 korun. Prodejní ordery vidíme v celém regionu, na měnách, logicky i na akciích, nelze se tomu divit a nemusí být všem dnům konec. ČEZ již brzy představí své výsledky za rok 2021, zajímat nás budou především predikce předprodeje na období 2022 a 2023, a to nám narysuje budoucnost akcie, resp. ziskovost společnosti. Akcie je i pod drobnohledem domácích finančních žraloků, uvidíme, co při číslech vše ČEZ zveřejní za zprávy. Tlak na prodej od zahraničních investorů přesto přijít může. Na fundament se nehledí, když se redukuje pozice, lítají třísky, zvláště když se ne tak daleko reálně bojuje. ČEZ držíme, zvažoval jsem dnes nad 870 Kč redukcii pozice, prodejce mě předběhl.

Evropské akcie jako nejbližší a byznysově velmi propojený region s Ruskem a Ukrajinou trpí a budou trpět nejvíce. Pokud se boje nezastaví, nebude mír, bude to pro evropské akcie špatné, čím delší agónie, tím hůře. Ekonomické sankce proti Rus-

ku bolí i druhou stranu, ale tak to prostě je, a tím pádem není moc důvodů, proč s nákupy v Evropě spěchat. Až na výjimky u firem, kde se mi zdá, že dopad je malý nebo propadly již poměrně dost. Zajímavý je vývoj na Bayeru, který je letos jako pokropen živou vodou, čísla předvedl výborná, teď ještě dotáhnout ty soudní spory v Americe a jedeme fest nahoru.

Britských akcií by se na první pohled zdálo, že by se to nemuselo dotýkat, index FTSE klesá méně, ale také jsme viděli u BP, že když máte podíl v Rosněftu, ani ropa nad 100 dolarů vás od poklesu akcií neuchrání. Vše, kde je jen trochu Ruska, je kvůli situaci trhem ztrestáno – logicky kvůli nejistotě, co bude.

Americké akcie ustály první dny konfliktu neuvěřitelně dobře. Po otevření v minusu dokázaly následující dny růst a zavřít v plusu. Zřejmě i úprk

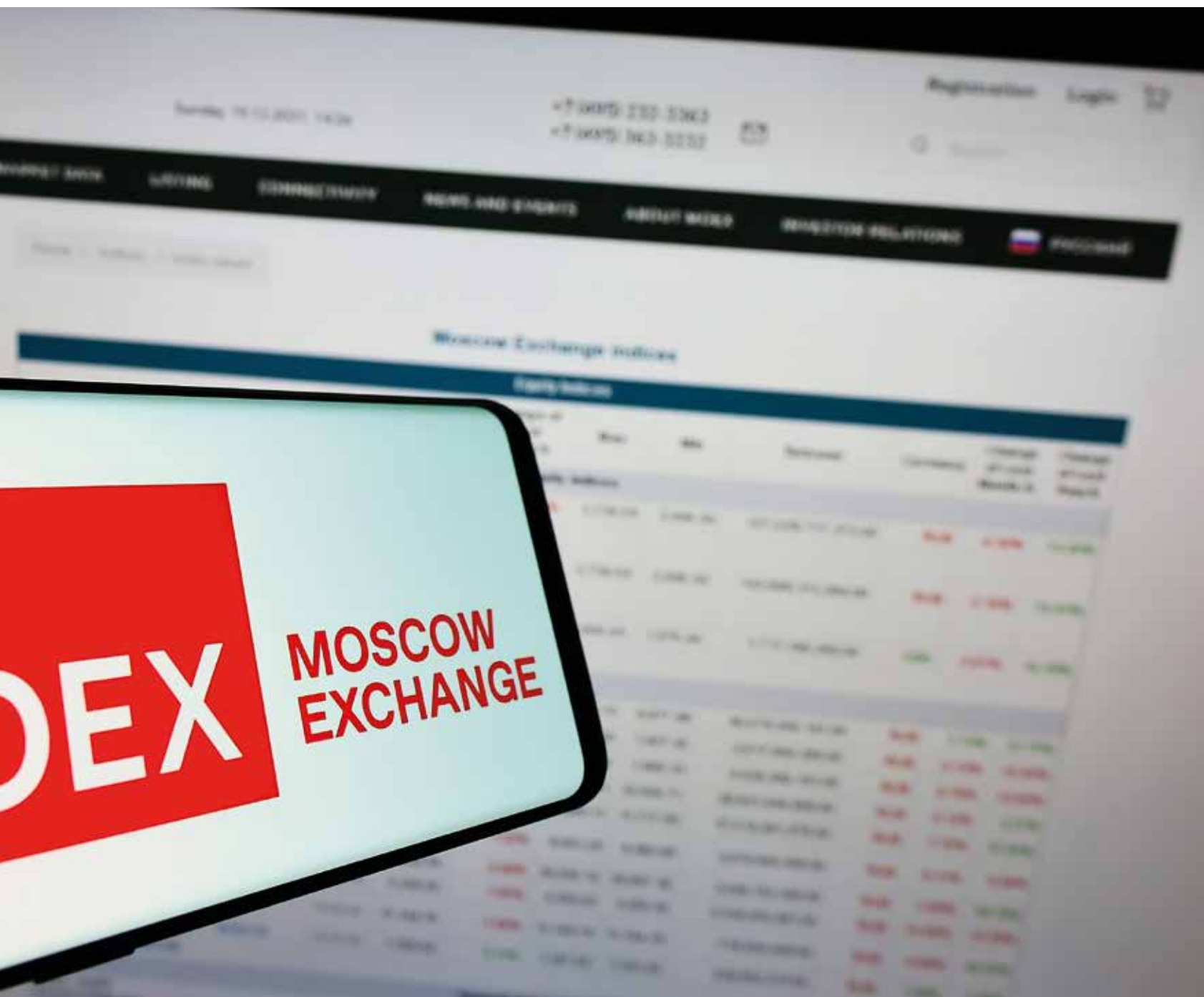

TAKŽE KAM NA NÁKUPY

Americké akcie, komoditní sektor (ne tedy ten ruský), možný návrat Číny na výsluní, když nižší cenové úrovně po loňském oslabení mohou lákat a zároveň je region dostatečně samostatný a v uvozovkách ne tak vázaný sankcemi proti Rusku na rozdíl třeba od Evropy. Sami jsme otevřeli pozici v tomto regionu, a to přes fond BNP China Equity, neboť si myslím, že lokální portfolio manažeři to dokážou sestavit vhodněji než já od metra Invalidovna v pražském Karlíně. BNP China Equity mě dokázalo přesvědčit dlouhodobým překonáváním výkonnosti fondu oproti benchmarku, k tomu můžeme protistranu považovat za renomovanou a místních poměrů znalou.

Na co na amerických trzích sázíme my? Naše základní pozice soustředíme v těchto akciích: Facebook, IBM, Intel, Airbnb, Merck, Intel, Teva.

Komoditní sektor je aktuálně zastoupen těmito akciemi s vyšším podílem v portfoliu: Cameco a Vale, doplněno o Shell, BP a etfko na uran SRUUF. V Evropě sázíme na Volkswagen (IPO Porsche ve čtvrtém kvartálu 2022), Telefóniku, EDF či RMG.

A co na domácím trhu? ČEZ je jasná jednička a zatím jí zůstává. Budujeme pozici na Erste, jsme připraveni při dalším poklesu i na KB. Českou zbrojovku jsme nad 600 Kč částečně redukovali.

A CO DÁLE S AKCIEMI?

Vše záleží na vývoji válečného konfliktu. Ukrajinci hrdinně brání svoji zemi a zkomplikovali tak Rusku vymyšlenou strategii, když doufali v úprk prezidenta Ukrajiny ze země a převzetí moci. To se přepočítali. O to více budou na pilu tlačit vojensky, aby dohodli pro sebe co nejlepší podmín-

ky při mírových rozhovorech a mohli si diktovat podmínky. Nakonec k tomu dojde, predikovat však jak, po tom, co jsem selhal při odhadu invaze, si úplně netroufám.

Jak říkám, čekám vojenský tlak na Kyjev a tím pádem vynucené podmínky příměří a tlak proti některé výzbroji ukrajinské armády – i zde bude hrát roli, jak se postaví za Ukrajinu Západ a USA. Agresorovi se nemá ustupovat. Rusko si (pokud nezmění prezidenta v blízké době a sami Rusové si nezvolí nového vládcu) invazí zavřelo vrátka téměř všude na velmi dlouhou dobu – nikdo se s nimi nebude chtít bavit. Takže to není opravdu jednoduché, přál bych si mír zvláště kvůli lidem, co na Ukrajině trpí, a agresor by měl být potrestán – bez diskuze, i když to teď vypadá jen na zbožné přání.

Čím dříve se konflikt zastaví a nezamrzne, ale nastane opět opravdový mír (bože, to zní děsně),

tak mají akcie šance na rychlejší návrat nahoru. Pokračování a zamrznutí konfliktu na delší dobu bude pro evropské akcie destruuující a zájem investorů se přelije do jiných regionů, především opět Ameriky, možná i jižní, díky bohatství na komodity, a pořčí opět i Čína. Držme pěsti Ukrajině, solidarita se v Česku ukázala z mého pohledu jako velká, spousta lidí pomáhá a přispívá na spravedlivý boj Ukrajiny proti šilenci, co rozhodl, že bude v roce 2022 válčit proti národu, který se ničím neprovinil. To je na tom to nejstrašnější! ■

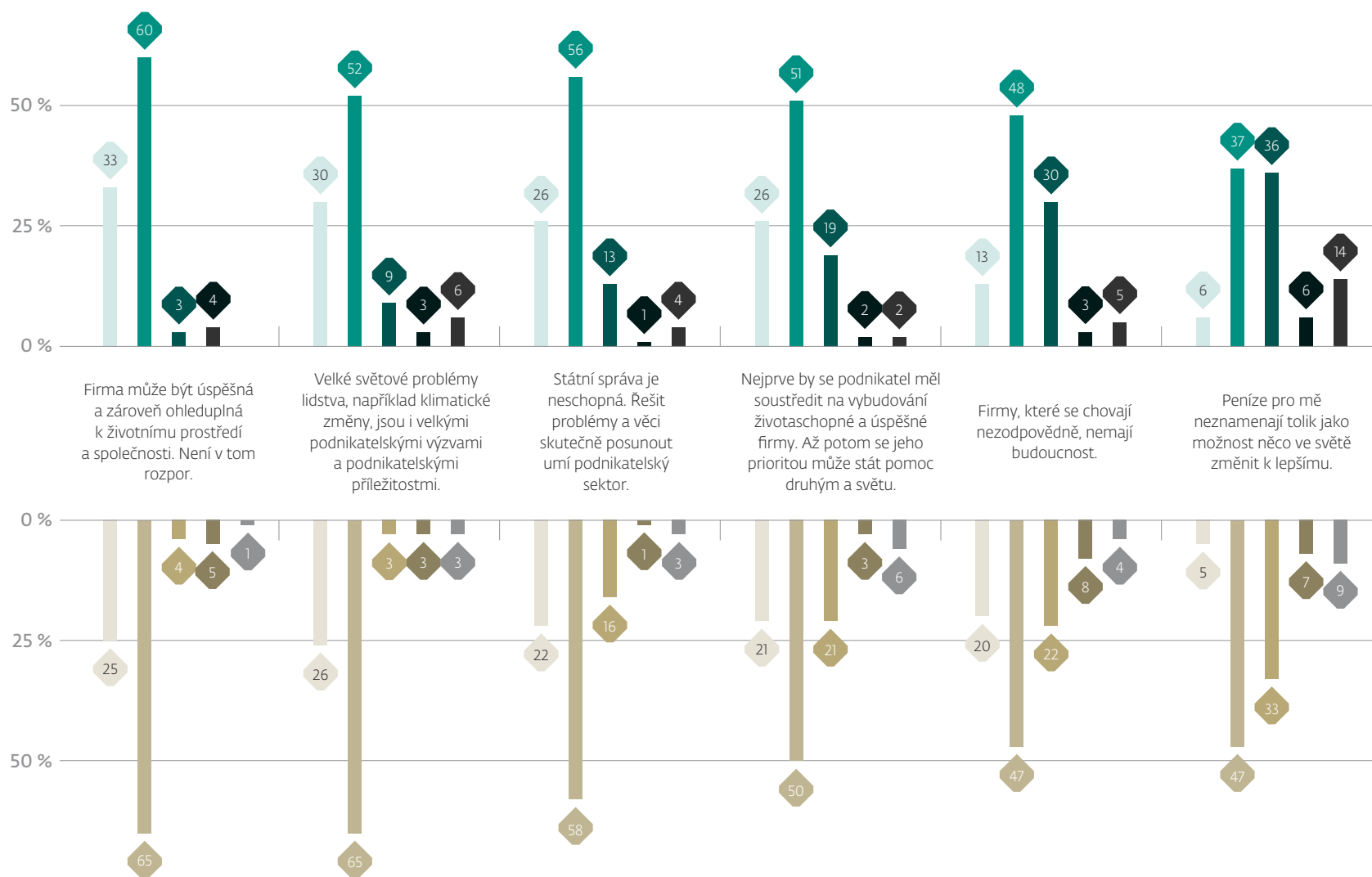
Michal Semotan
Portfolio manažer
J&T Investiční společnost

Společenská odpovědnost a byznys nejsou podle bohatých v rozporu

🔍 Jak moc souhlasíte s daným výrokem?

SPOLEČENSKÉ POSTOJE: **ČR** A **SK** DOLAROVÍ MILIONÁŘI

◆ Přesně odpovídá ◆ Celkem odpovídá
◆ Přesně odpovídá ◆ Celkem odpovídá

„Ekologie a společenská odpovědnost jsou již součástí podnikatelského myšlení. Pojmy jako udržitelnost a společenská odpovědnost se již mezi dolarovými milionáři zabydly, nejsou však příliš založeny na idealismu jako spíše na pragmatismu a tušení nových příležitostí,“ říká obchodní ředitelka J&T Banky Alena Tkáčová.

Mezi českými i slovenskými dolarovými milionáři panuje široký konsensus na tom, že společenská odpovědnost a byznys nejsou v rozporu, a dokonce se i shodnou, že světové problémy jsou podnikatelskými příležitostmi. Ale peníze jsou pro ně na prvním místě, což se odráží i v přesvědčení, že podnikatel by měl peníze nejprve vydělat a až pak se snažit pomáhat. Ochota pomá-

hat na úkor byznysu je o něco vyšší u mladší generace, o něco výrazněji se pak projevila mezi českými movitými než mezi slovenskými.

V oblasti udržitelnosti pro sebe vidí naopak příležitost. Problémy světa budou vytvářet poptávku po řešeních a kdo jiný než podnikatelský sektor zaměřený na výkon a efektivitu by je měl přinášet. Víru v sílu

podnikatelské sektoru mají movití v obou zemích výrazně vyšší než obecná populace. Podle nich totiž nedávno pandemie covidu-19 naplno obnažila, jak umí být stát neakceschopný, a zastánci komerční sféry museli často ukázat státu, „jak se to má dělat“. Příležitostí pro movité mohou být také veřejné zakázky, jimiž by veřejná správa hodlala řešit zmínované problémy.

WR

WEALTHREPORT2021

Českým a slovenským dolarovým milionářům už se téma společenské odpovědnosti dostalo pod kůži. Dokonce v této oblasti vidí příležitost pro svůj byznys. Zajímají je i technologické noviny, k elektromobilům jsou však zatím spíše skeptičtí. Ukázal to unikátní průzkum českých a slovenských dolarových milionářů J&T Banka Wealth Report 2021.

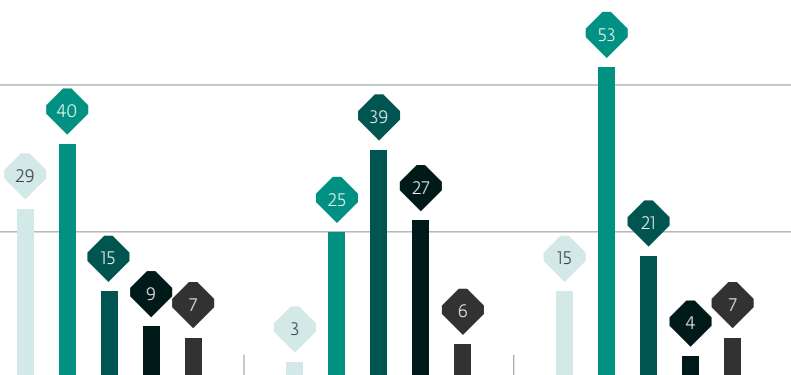

O PRŮZKUMU WEALTH REPORT

Průzkum probíhal od září do října 2021 ve spolupráci s výzkumnou agenturou Perfect Crowd.

Cílem průzkumu bylo zmapovat investiční chování a životní styl českých a slovenských dolarových milionářů, tedy osob, jejichž disponibilní majetek má hodnotu alespoň 1 milion amerických dolarů. Do průzkumu se zapojilo 310 respondentů z řad dolarových milionářů (203 Čechů a 107 Slováků). Data byla sbírána prostřednictvím online dotazníků. Kvalitativní pohled doplnily hloubkové rozhovory se 20 respondenty (15 v České republice, 5 na Slovensku).

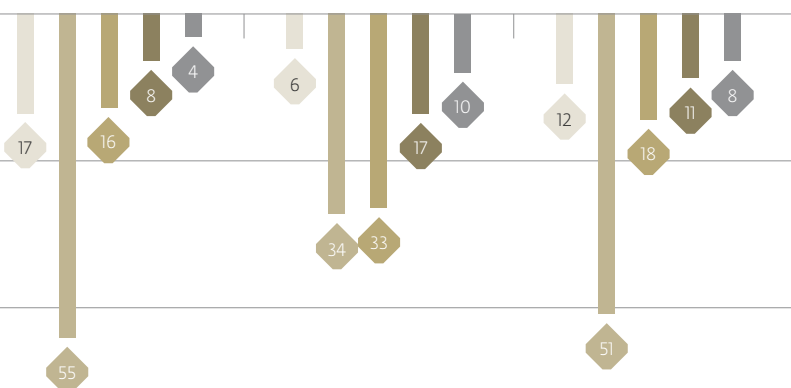
- ◆ Moc neodpovídá
- ◆ Zcela neodpovídá
- ◆ Nevím, nechci odpovídat
- ◆ Moc neodpovídá
- ◆ Zcela neodpovídá
- ◆ Nevím, nechci odpovídat

Elektromobily sice mohou pomoci stavu životního prostředí, ale jsou výrazně méně praktické na používání.

Elektromobily a elektromobilita celkově mají nižší uhlíkovou stopu než výroba a provoz vozidel s konvenčním pohonem.

Zajímám se o nejnovější technologie, a pokud to jde, zkusím je ve svém podnikání nebo ve své domácnosti.

„Čeští a slovenští dolaroví milionáři se také mnohem více než obecná populace zajímají o technologické novinky, a pokud to je možné, rádi je vyzkouší. Zároveň zastávají názor, že právě technologie mohou být tím, co vyřeší mnohé problémy lidstva,“ upozorňuje Alena Tkáčová.

zakázat výrobu automobilů se spalovacím motorem a přejít v rámci boje proti skleníkovým plynům a emisím uhlíku na elektromobilitu. Respondenti z obou zemí považují elektromobily za poměrně nepraktické, ale pravděpodobně přínosné pro životní prostředí. Čeští movití jsou však výrazně skeptičtější k jejich reálné uhlíkové stopě než ti slovenští, a dokonce jsou skeptičtější než obecná populace. ■

V rámci připravovaného plánu Fit for 55 chce EU od roku 2035 zcela

5

investičních
rad od Tomáše
Martince

Kdo od burzy očekává především pořádnou dávku vzrušení a budoucích zisků, měl by pozorně číst následující sdělení. Důležité rady pro investování poskytl předseda představenstva a generální ředitel J&T Investiční společnosti Tomáš Martinec.

„Ze zkušeností vím, že investování je pravidelně se opakující proces zvažování alternativ, což je místy nezáživné a nudné, ale vyžaduje to též chladný kalkul pokerového hráče. Kdo se s tím nehodlá smířit, měl by své peníze raději nechat za pár procent ročně na bankovním kontě a mít tak jistotu prodělku. Investování není vhodné ani pro ty, kdo si lžou do vlastní kapsy, a už vůbec ne pro lidi, kteří zaměňují burzu s kasinem.“

1 Řiďte své auto sami

Když dojde na investici vlastních úspor, jinými slovy volného kapitálu, lidé mají křeče v žaludku a následuje pocit, že všechna rozhodnutí za ně udělá poradce, bankéř, kamarád, protože na rozdíl od nich „oni“ tomu rozumějí. Ale bez práce nejsou koláče ani tady. Když si koupíte auto, jezdíte s ním sice do servisu, přesto sami doléváte benzin a každý škrábaneček hned opečujete. Někdo stráví pulírováním klidně celé nedělní odpoledne. Pečujete o své portfolio stejně? Nebo váš volný kapitál, výsledek dlouholeté práce a snažení, zůstává ležet na běžném, případně spořicímu účtu? Nebo se bavíte různými loteriemi a sázkami? Víra v rychlá zhodnocení, geniální makléře či v zaručené výnosy je lichá.

Základní investice investora, jak správně tušíte, je do vzdělání. A je to nikdy nekončící studium. Při správě svého portfolia jste i vy investory a se svým bankéřem máte tvořit tým, v němž nejde přehodit odpovědnost pouze jedním směrem – na bankéře. Spolu byste měli diskutovat o vhodnosti navrhovaných řešení a neskoučíte, dokud tomu neporozumíte i vy.

Jednoduše řečeno – všechnu tu dělnickou a nikdy neutuchající dřinu s investicemi spojenou nemůže rychle vyřešit zázračné aktivum, zázračný tip či správce. Vezměte do rukou knihy, poslouchejte podcasty nebo se radte s dr. Googlem a následně o tom diskutujte s bankéři. Nic jiného a mimořádného se v investiční metodice nedá vymyslet. Sem patří klasické riziko versus výnos. Uvěřit tomu je počátkem investorského epilogu. Strategická alokace, tedy správné rozložení aktiv, je tím pravým klíčem k zisku – statistiky to ostatně ukazují s pravděpodobností blížící se jistotě.

2 Pojmenujte svou roli

Pokud se chystáte nechat své peníze pracovat na finančních trzích, nejdříve si naprosto jasně pojmenujte roli, kterou chcete hrát. Každá role se totiž na finančních trzích chová zcela jinak. Ve skutečném dlouhodobém a pravidelném „investování“ nemluvíme ani o spekulaci, či dokonce o gamblingu. Jde o víru. Víru v to, že současný kapitalistický svět bude i nadále fungovat zhruba tak, jak už dnes může všímavý a soudný pozorovatel vyčíst z historických statistik. Stále jako společnost rosteme, objevujeme a tvoříme. Roste globální hospodářství a zisky firem. Děje se to v cyklech, někdy rychleji a někdy pomaleji. Finanční trh je jen odrazem společenské psýché, někdy manické a někdy zlehka depresivní. Ale schopnost adaptace dlouhodobě převládá a správná strategická alokace vynesou 7 až 8 % ročně.

Spekulace je něco úplně jiného. Je to intelektuálně extrémně náročný proces předpokládající šestý a sedmý smysl spekulantů na to, že se část ekonomiky v budoucnu nějak zásadně změní, vynesou nečekané karty. Svým uvažováním je spekulant o úroveň hlouběji než „investor“ a kouzlem může být, že vdechne svým kapitálem život věcem, které jsou v danou chvíli v reálu nepředstavitelné. Na druhou stranu však podstatně více riskuje, když se zmýlí. Nejde odhadnout jen co, ale také kdy a jak...

A gambler? Ty znáte zřejmě z černé kroniky. Jejich revírem je mizivá šance na „výhru“, ovšem o to větší vzrušení do takových „sázek“ naskakovat. Slavní gambleři neexistují, jsou nakonec většinou chudí a dožívají v zapomnění se svými vzpomínkami na vzrušující časy.

3 Poznejte svůj strach

Strach je jako každý živel: je dobrý sluha a zlý pán. Zkuste nahlédnout na to, čeho a proč se bojíte. Nebojte se představit si, co nejhoršího se může stát a co to s vámi dělá... Strach z reakce okolí, když něco nevyjde? Strach z dočasného propadu do „ztráty“? Strach, že se v tom utopíte a možná to nikdy nepochopíte? Strach, že něco nezvládnete dostudovat? Strach, že nebudete mít čas se tomu věnovat? A nakonec to jen vytěsните a sážete na to, že to nějak dopadne?

Takže takzvaně malujte čerta na zeď, a když přijde, tolik vás nepřekvapí. A jak to udělat, aby nás strach nepřerostl? Stačí se zastavit a uvědomit si některé z axiomů trhu. Například že akciové trhy jsou historicky tři ze čtyř roků v plusu a jenom jeden rok v minusu. Anebo že přinejmenším na indexu S&P 500 neuběhly nikdy dvě dekády tak, aby byl investor ve ztrátě. Statistiky mluví jasně, a pokud se investor nenechá zlákat ke krátkodobým tržním tanečkům, prostě a jednoduše vydělá.

Obdobně je to ale i se sladkými a krátkodobými svody úspěchu. Když uvažujete stylem: tady mám teď zisk, to musím vzít, ale možná příjdu v dlouhodobém horizontu o další zásadní výnos. Tady jenom trochu zkusím zaspokulovat, jede to, zdvojnásobím pozici, trefím vrchol a pak se to stane dlouhodobou pozicí, kterou už nikdy neprodám. To se jednou vrátí! A tohle se mi líbí, tak si to rychle koupím, ale najednou se to nejeví dobře, tak to radši rychle prodám a až po prodeji vidím, že ono to dobré je, tak do toho jdu zpátky, ale zaplatím násobně na poplatcích.

Takže doporučuji následující. Trpělivě a střídavě převezměte odpovědnost za své peníze a pracujte s rozumným časovým horizontem, rozdělte mezi různá aktiva, pravidelně doplňujte investice. Odyseus na svých cestách ostatně dobře věděl, proč se raději předem přivázat ke své lodi než se nechat zlákat libým zpěvem Sirén. Možností je nastavit si trvalý příkaz a investovat bez ohledu na fázi trhu. Nebo si dát do kalendáře pravidelnou schůzku se svým bankéřem. I to může být něco, co dokáže oddělit investiční vítěze od poražených.

4 Dejte si pravidelně známku

Dokonalý investor má mít neustále po ruce detailní deník se zápisy, proč a s jakými předpoklady nějakou investici učinil a proč jinou investici neučinil, aby se mohl zpětně podívat, čemu se daří a čemu ne, a to i v těch odmítnutých alternativách. Pouze tak rozpozná, jestli určitá investice vydělala, protože jeho úsudek byl správný, anebo měl jednoduše štěstí. Paradoxem je, že i správná úvaha může vést ke ztrátové investici. A opačně, úplně hloupý úsudek může vydělat na něčem, o čem investor neměl tušení. Štěstěna může být pořádná potvora.

Jak to? Protože se změní podmínky ve světě, v ekonomice nebo v jednom sektoru hospodářství, které ovlivní jiný, či nově zvolený politik prosadí jinou politiku, centrální bankéř změní sazby, generál se rozhodne bojovat, portfolio manažer se rozvádí nebo zblázní nebo obojí, ředitel společnosti změní strategii.

Dobrou strategií je pravidelně se oznámkovat jako ve škole, jestli vaše rozhodnutí o alokaci kapitálu či investic anebo výběr správce, poradce, bankéře byly správné. Pokud to bylo čistě dílo štěstěny, můžete si lhát do kapsy, jak jste úspěšní, nebo si užijte profit, ale raději si dejte pětku a zkuste to znovu a lépe. Toto by se mělo stát pravidelným rituálem. Možná vás to navede k tomu lépe odhadnout, co bude fungovat i v budoucnosti.

Zkoumejte a zpochybňujte, respektive doptávejte se na všechno, co vám kdo nabízí a říká, porovnávejte a vyhodnocujte v kontextu své osobní situace a světa kolem vás. Mluvte o svých úspěších, ale i o neúspěších, analyzujte, ptejte se, proč něco fungovalo a proč něco ne.

5 Začněte ihned

I ta nejdelší cesta začíná prvním krokem, praví staré čínské moudro. Máte už svoje portfolio? A mohl bych ho vidět? Aby investování přineslo kýžený výsledek, tedy třeba veselé stáří či začátek pro ještě nenarozené děti nebo cestu kolem světa k padesátce, je nutné udělat onen krok co nejdříve, a to za každého tržního „počasí“. Že jde o banální radu? Nikoli, existuje totiž tisíc a jeden domnělý důvod, proč nezačít investovat vůbec.

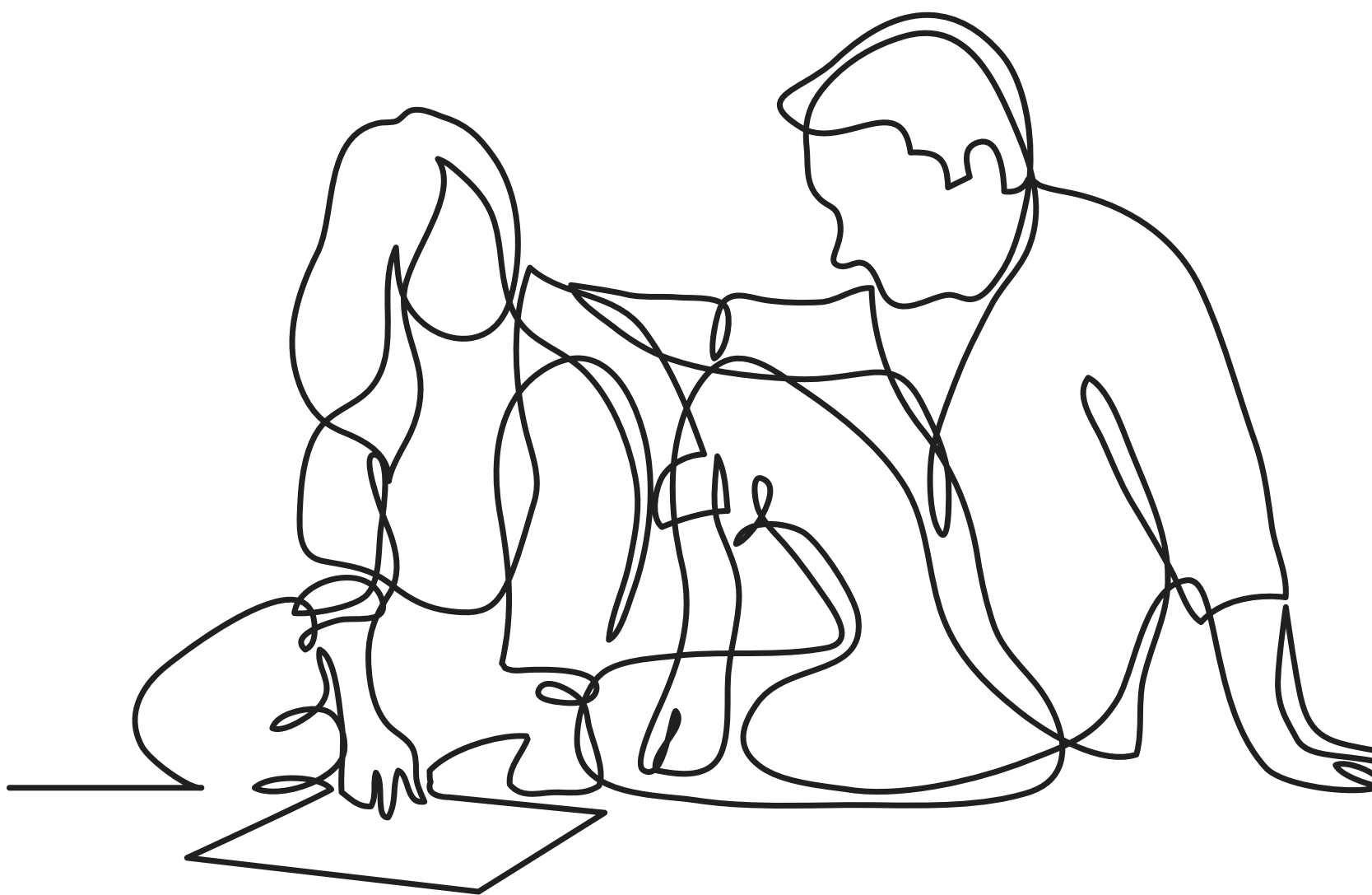
Hlavním z nich je, že trhy jsou jednoduše příliš rizikové a nejistot mnoho. Jsou. Není však horší přijít o kupní sílu peněz, ze kterých ukrájuje inflace každým rokem, měsícem i dnem? Einsteinovým výrokem o tom, že složené úročení je osmým divem světa, se pak nemusíte zaobírat. Když každoroční výnos automaticky investujete znovu a znovu, roste ta funkce s časem exponenciálně. Které riziko si vyberete?

Umění investovat není exaktní věda, neexistuje kuchařka ani jednoduchý vzoreček, podle kterého se pojedje, ale je to tvořivý proces, náročná práce a může to být časem i zábava.

Jak na předávání majetku

Konkrétní příběh si žádá konkrétní řešení

Majitel firmy požadoval najít takové řešení, které mu umožní společnost postupně předat svým potomkům. Firmu chtěl ale ochránit i pro případ náhlého úmrtí. Protože zřízení rodinného trustu je záležitostí, která vyžaduje více času, sepsal rodinnou ústavu a podnikl i další kroky v rámci budoucího dědického řízení.

CO SE STANE PO SMRTI

Klient se nejprve rozhodl nastavit pravidla dědické posloupnosti v pří-

padě náhlého úmrtí svého či manželky, aby ochránil rodinný majetek v případě, že zemře dříve, než bude dokončena příprava celé struktury předávání majetku.

Stanovil, že v případě jeho smrti se stane nejstarší ze tří dětí správcem firem, a to až do doby dospělosti ostatních. Rodinná usedlost připadne manželce. Nejstarší syn se tedy stane tzv. předním dědicem a ostatní děti tzv. následnými dědici po dovršení 18 let nejmladšího z dětí. Vlast-

níky firem se posléze stanou všechny tři děti. „Díky tomuto nastavení nedojde k tomu, že by vlastnictví bylo v určitý okamžik rozděleno v ne příliš funkčním poměru padesát na padesát,“ popisuje Ondřej Popelka. Manželka se tedy nestává spolumajitelkou struktury rodinných firem, ale počítá se s tím, že z rodinného trustu bude dostávat pravidelnou rentu. Než se toto nastaví, tak jí podle závěti případnou také operativní zůstatky na rodinných účtech.

Klient ve spolupráci s ostatními členy rodiny také sepsal rodinnou ústavu. Požadavek na její dodržování, který je zakotven v závěti, má však pouze morální, nikoliv právní charakter. Pravidla rodinné ústavy pak budou ale převedena do rodinného trustu, jenž bude veškerý majetek rodiny ovládat.

„Obdobná závět je sepsána i pro manželku jen s tím rozdílem, že v případě podílu na rodinných firmách tyto přechází pouze na klienta.

V předchozích dílech seriálu o předávání majetku jsme si představili nejčastěji používané nástroje. V praxi se však většinou nepoužívá jen jeden, ale jejich kombinace, aby řešení pokrylo specifické nároky rodiny a všechny varianty rizik. „V článku vám představíme řešení předání majetku jedné české rodiny,“ říká Ondřej Popelka, zástupce ředitele J&T Family Office.

S PRAVIDLY POMŮŽE RODINNÁ ÚSTAVA, KTERÁ ZAJISTÍ:

- dělení zisku členům rodiny tak, aby nebyla ohrožena životaschopnost rodinné nadace a byznysu obecně;
- pravidla rozhodování rodinné nadace o případných akvizicích;
- postupy a pravidla, díky nimž se udrží vlastnictví a také řízení firmy v rodině;
- řešení dalšího nástupnictví (např. při smrti CEO, odchodu do penze, neschopnosti či neochotě rozhodovat, závislost apod.);
- řešení konfliktů.

uvažována i švýcarská nadace, ale tu nemůžeme příliš doporučit, protože v případě úmrtí zakladatele hrozí aplikace švýcarského dědického práva a z toho plynoucí nejistota, a dokonce možný rozpor s přáním klienta při nastavení,“ vysvětluje Ondřej Popelka a zároveň dodává, že i lichtenštejnská nadace má jistá rizika, ale při vhodném nastavení je lze efektivně zmenšit.

Klient si přál, aby v rámci rodinného trustu byl on a jeho nejstarší syn statutáři – podepisovat chtěl sám, syn pouze ve dvojici s ním, v případě smrti klienta pak jen syn samostatně. Takového nastavení lze v rámci lichtenštejnské nadace docílit vytvořením tzv. nadační rady, kde se vhodným způsobem rozdělí mandáty. Pro srovnání – pokud by si klient zvolil pro svůj majetek svěrenský fond a zakladatel nebo beneficiant by byl zároveň správcem, musela by být

se rozhodl, že v první fázi to bude 70% podíl na klíčové společnosti v rámci celé skupiny. Je to totiž mateřská společnost té větve, která generuje největší zisky. Zbytek zatím zůstane v jeho rukou, neboť zvažuje vytvoření fondu kvalifikovaných investorů, kam by část nebo celý zbývající podíl vložil. Do trustu vyčlení i 60% další dílčí větve rodinného byznysu, zatímco zbývající procenta této části si ponechá pro potenciální investory, kteří by do společnosti chtěli vstoupit, a také pro management.

„Potřeba bylo analyzovat rovněž daňové povinnosti při samotném vyčlenění společností do nadace. Jednotlivé části rodinné skupiny firm totiž mají sídla v různých jurisdikcích. Obdobně je nutné zkoumat daňové povinnosti při výplatě beneficiantům. Každá z těchto fází má totiž různé režimy a zdanění výplat je závislé na způsobu převodu majetku do nadace,“ popisuje další z důležitých kroků Ondřej Popelka.

Přestože klient chtěl původně i nadále veškerá aktiva neomezeně ovládat, musel v tomto směru akceptovat jistá omezení. Obecně totiž vložением majetku do trustu nebo nadace ztrácí majitel moc nad majetkem. Lichtenštejnská nadace s tzv. nadační radou však v tomto konkrétním případě nabízí při specifickém nastavení přijatelný kompromis mezi klientovou představou pevného řízení a naopak popuštěním otežší z důvodu vyčlenění majetku. I to byl jeden z důvodů, proč klient zvolil právě ji. Dalším pozitivem je, že umožňuje dodatečné vkládání aktiv i po založení, pokud by se klient například rozhodl založit ještě další firmy. ■

správcem jmenována i třetí osoba, s níž by bylo nutno rozhodovat.

Dále bylo nutné definovat, co, v jakém čase a jakou formou je vhodné postupně do nadace vyčlenit. Klient

Závět manželky se ovšem musela vypořádat s právy dětí jako nepominutelných dědiců,“ uvádí Ondřej Popelka.

TRUST JAKO ŘEŠENÍ PRO BUDOUCNOST

Cílem nastavení rodinného trustu v tomto případě je, aby celá struktura firem mohla fungovat i ve vzdálenější budoucnosti. Za nejvhodnější právní formu byla vybrána lichtenštejnská nadace. „Jako varianta byla

J&T Family Office

J&T Family Office se primárně zaměřuje na multigenerační správu majetku, jeho zachování a distribuci, zohledňuje vztahy mezi rodinnými příslušníky a proniká až do úplných drobností každodenního fungování rodiny. Zahrnuje jak investice, ochranu majetku a jeho strukturování či lifestyle management, tak třeba facility a property management.

Spoluzakladatelé Sharry:
Michal Čeřovský, Vladimír
Cibulka, Jakub Řezníček
a Josef Šachta

Desítky mrakodrapů v New Yorku včetně futuristické novostavby One Vanderbilt vysoké 427 metrů, projekty pražské Masaryčky a bratislavských Sky Park Offices od studia Zaha Hadid Architects, nejmodernější kancelářské budovy od Bukurešti po Johannesburg. Tam všude se využívá softwarové řešení od české společnosti Sharry, kterou v roce 2016 založili Josef Šachta, Jakub Řezníček, Michal Čeřovský a Vladimír Cibulka.

„Jsme vlastně produkt coworkingu. Když se u nás v domě uvolnila sousední kancelář, přisedli si k nám Jakub Řezníček s Vladimírem Cibulkou. I když jsme měli každý svůj byznys, lákalo nás dělat něco společ-

ně – my uměli obchod a marketing, kluci zase IT vývoj mobilních aplikací. Pak jsme se potkali se Skanskou, která poptávala mobilní aplikaci pro svou kancelářskou budovu. Pozvali nás do tendru, který jsme nakonec vyhráli. Tak jsme vyvinuli jednu z prvních aplikací pro kancelářskou budovu ve střední Evropě. Později jsme vyhráli tendr Skanský pro region CEE. Díky tomu se nám začali ozývat další klienti,“ popisuje vznik firmy Josef Šachta, spoluzakladatel a CEO Sharry.

S pomocí investice od J&T Ventures chtějí potvrdit, že patří k nejlepším na světě v oboru PropTech (propojení realitního trhu a moderních technologií, property & technology).

Sharry umožňuje zaměstnancům i návštěvníkům firem používat ke vstupu do kanceláří místo plastových karet pohodlně jen svůj mobil. Tento klíč v podobě mobilní aplikace jim ale umožňuje i přístup do garáží, přivolání výtahu, rezervaci pracovního místa v rámci hot-deskingu i parkovacího místa, nahlásit závadu v budově, získat slevu z okolních podniků nebo upozornění od správce budovy. Software Sharry využívá více než 100 tisíc lidí a desítky tisíc dalších projdou každý měsíc jejich návštěvním systémem na recepcích.

Podle Josefa Šachty jde většinou konkurentů primárně o rychlé škálování, takže nabízejí řešení, které je univerzální, ale není propojené se

systemy v dané budově, protože propojení trvá déle a je to komplikovanější proces. „My patříme k menšině firem, které se soustředí na integraci, a máme v tom velké zkušenosti. Když klient hledá řešení, které propojí všechny přístupové systémy do jedné platformy a umožní tak snadno spravovat i pokročilé funkcionality, jako jsou mobilní vstupní karty nebo dynamické parkovací zóny, tak si vybere nás,“ vysvětluje konkurenční výhodu.

J&T VENTURES POMŮŽE S EXPANZÍ

V roce 2019 se část týmu díky programu agentury CzechInvest dostala do New Yorku, kde se Sharry už

J&T Ventures investuje do startupu pro správu budov

Vyšší desítky milionů korun investuje fond J&T Ventures do českého startupu Sharry. Jeho řešení pro správu budov a mobilní přístup do kanceláří využívají newyorské mrakodrapy i špičkové evropské projekty. V letošním roce plánuje firma výrazně posílit svou pozici v USA, expandovat na další trhy a rozšířit tým.

vý čas využít obrovskou příležitost a daří se mu získávat zákazníky jak z řad předních developerů, tak mezinárodních společností s kanceláři po celém světě," komentoval uzavření investice David Polach, Investment manager J&T Ventures.

VELKÉ ZAKÁZKY & VELKÝ TÝM

Letos chce společnost potvrdit svou pozici lídra v oblasti vstupu do budov pomocí mobilního telefonu, tedy tzv. mobile access. „Zakázky, na kte-

rých právě pracujeme, jsou největší svého druhu ve světě. Nyní je naše řešení asi ve stovce budov v šesti státech, díky smlouvám s globálními společnostmi rozšíříme náš produkt ještě letos do dalších pěti desítek zemí," dodává Šachta.

V týmu je nyní 45 lidí, vedení ho ale plánuje výrazně rozšířit a dále expandovat v Evropě i v USA. Aktuálně je tak otevřeno 15 nových pozic. „Budeme posilovat nejen v obchodu a marketingu, ale hledáme i vývojá-

ře, které baví vyvíjet softwarové řešení pro fyzický svět. Loni jsme se přestěhovali do zbrusu nových kanceláří v budově Smíchov Gate a plánujeme z nich vytvořit showroom technologií pro kanceláře budoucnosti," dodává Vladimír Cibulka, další ze spoluzakladatelů a CTO v Sharry. ■

arry

v prvním roce podařilo získat obřího klienta – společnosti SL Green, největšímu vlastníkovu kancelářských ploch na Manhattanu, dodali řešení pro jejich realitní portfolio. Ve stejném roce získalo Sharry seed investici od Přemysla Rubeše a jeho fondu Presto Ventures, nyní získává 10% podíl fond J&T Ventures založený Adamem Kočíkem a Martinem Kešnerem.

„Podobné technologie přestávají být doménou pouze prémiových projektů. S rozmachem hybridní práce si firmy najímají menší kanceláře, kde se střídá víc lidí, majitelé budov se zase musí starat o více menších nájemců. To vše vyžaduje chytrý software. Tým Sharry dokázal v pra-

Daytrip dokončil další investiční kolo

Daytrip, platforma poskytující soukromou přepravu pro turisty mezi městy v 85 zemích po celém světě, oznámila, že uzavřela kolo série A v hodnotě 6,14 milionů eur, včetně dříve získaných konvertibilních půjček. Kolo vedl budapeštský fond Euroventures. Zúčastnili se také předchozí investoři J&T Ventures, Nation 1 VC a Pale Fire Capital. Investice bude použita na další růst startupu.

Navzdory stále trvající pandemii chtějí lidé po celém světě cestovat a více než kdy jindy hledají bezpečnější možnosti. Daytrip se svými soukromými vozy a prověřenými místními řidiči nabízí bezpečnou a autentickou dopravu, která tuto potřebu naplňuje. Firma věří, že právě to, ve spojení se spolehlivostí jejich globální platformy, je klíčem k úspěchu.

Jiří Černický: Obrazy jsou pro řadu lidí fetiš. Skutečného umění si ani nevšimnou

V galerii Magnus Art vůbec poprvé vystavuje část své význačné soukromé sbírky Michal Richtr. Vlastní díla od spousty tuzemských umělců napříč generacemi od Stanislava Kolíbala po Krištofa Kinteru. Když se jej zeptáte, čím dílo je v jeho sbírce vůbec nejčastěji zastoupené, vytáhne však jiné jméno. Jiří Černický.

Držitele Ceny Jindřicha Chalupického za rok 1998 Richtr označuje za svého dlouholetého přítele a obdivuje cit, s jakým Černický přichází na témata dříve, než se dostanou do veřejné diskuse. Jak funguje přátelství mezi umělcem a sběratelem? A může se to projevit například i na ceně, za kterou sběratel kupuje? Nejen na to odpovídá Jiří Černický.

Kdy jste se s Michalem Richtrem potkali poprvé?

To je dávno, že si to ani přesně nepamatuju. Určitě před deseti lety, spíš ještě dříve. Jsme letití přátelé.

Michal Richtr vás i v katalogu k výstavě Radost, vašeň, posedlost! označuje za přítele. Jak tedy funguje vztah mezi umělcem a sběratelem, když jsou navíc přátelé?

Je to normálně lidský vztah. On má moje věci rád a já jsem zase rád, že je má rád. A samozřejmě jsem i rád, že občas něco koupí, protože mi to pomůže. Z druhé strany on ta díla zase získává s docela podstatnou slevou, která je určitě vyšší, než by dostal v galerii. Je to tedy můj přítel i jakýsi VIP sběratel mojí tvorby.

Jakou slevu Michalovi dáváte?

U každého obrazu to je jiné. Ale řekněme, že to je až padesátiprocentní sleva.

Máte víc takovýchto VIP sběratelů?

No pár jich je. Ale detaily nebudu říkat.

Michal Richtr, jehož sbírka se nyní částečně prezentuje v galerii Magnus Art, říká, že právě vaše dílo tvoří největší část jeho sbírky. Víte, kolik vašich děl vlastně má?

To bych musel začít počítat, ale deset dvanáct jich bude.

Na výstavě je hned několik vašich děl, například dvojice děl inspirovaných Munchovým Výkřikem a dva obrazy s tematikou islámského fundamentalismu. Čím vás tato dvě témata oslovila?

V určité době jsem se zabýval iracionální podobou světa, šílenstvím, schizofrenií. I o tom je umění, o mapování jevů, které nemají pravidla. A právě Munchův Výkřik je vhodným zástupným symbolem těchto motivů. Svým způsobem je samostatným jazykem, archetypem. Jde o šťastně zvolený tvar obličeje, který v nás vzbuzuje tyto emoce. Šílenství, schizofrenii. A dá se s ním pracovat jako s jazykem, který každý pochopí.

A ten islámský fundamentalismus?

To řeším od roku 1999, kdy jsem udělal první sérii obrazů. Vystavil jsem ji ve Špálovce v roce 2000, kde jsem dole udělal mešitu. Výstava se jmenovala Bin Ladinova lampa.

To je rok předtím, než se o bin Ladinovi začalo víc mluvit.

Tak mluvilo se i předtím, ale málo, nikdo ho tu neznal. Já si tento problém uvědomoval už

Radost, vášeň, posedlost!

Výstava soukromé sbírky Michala Ríchtra

4. 2. – 4. 6. 2022

Galerie Magnus Art
Sokolovská 700/113 a, Praha 8
www.galeriemagnusart.cz

Jiří Černický

Český vizuální i audiovizuální umělec se narodil v roce 1966 v Ústí nad Labem. Tvorba Jiřího Černického je plná výrazových proměn, vypjatých gest i svěbytného humoru. Každé dílo tohoto autora skrývá silný příběh v rovině obsahové, ale také v rovině hledání adekvátních výrazových prostředků. V jeho tvorbě se často objevují témata, která až po delší době začnou rezonovat společností, jak tomu například bylo u islámského fundamentalismu. V roce 1998 získal prestižní Cenu Jindřicha Chaloupeckého.

od revoluce. Česká společnost je strašně uzavřená, a proto je nepřipravena na okolní svět. Máme legrační iluze o světě, žijeme v takové bublině narcistické. Ale nejsme to jen my, to jsou i Maďari, Poláci, tahle střední Evropa. A do této bubliny začali přicházet lidé z odlišných kulturních sfér, kteří měli úplně jiné myšlení. Já jsem hodně cestoval, tak jsem si to uvědomoval a říkal jsem si, že s tím musím něco udělat. Ne až zase tak moc Čechů četlo korán a je nutné si přečíst něco jiného než Pohádky tisíce a jedné noci.

Právě ty jste ale ve své tvorbě využil.

Ano, ale různě jsem je ohýbal, poukazoval jsem na extremismus a další motivy s tím spojené.

Zrovna teď jsme na začátku situace, kdy Rusko napadlo Ukrajinu. Budete to taky malovat?

Ježíšmarjá, já maluju věci, které hýbou světem už strašně dlouho. Nejvíce se to projevuje v mých kresbách, které považuju za to nejvzácnější, co vůbec dělám. Tam jsou všechny ideje v čisté podobě. A některé ideje pak v různých médiích rozpracovávám. Paradoxně právě ty kresby jsou komerčně absolutně neúspěšné. Ale například na základě kreseb, které viděl Petr Nedoma, mi pak uspořádal výstavu v Rudolfinu. A kresby dělám nadále, jsou dost angažované a myslím, že by se lidi asi dost podívali, kdybych je vystavil. Kresba je pro mě základ jazyka.

Proč o ni není zájem mezi sběrateli?

Kresby nejsou barevné, jsou tam čisté ideje. Sběratelé jdou častěji po tom, co podle jejich představ jako umění vypadá, chtějí malby, obrazy. Přitom to opravdové umění, tu čistou ideu, úplně klidně přecházejí. Tuzemští sběratelé jsou pořád ještě velmi konzervativní. Ostatně hodně dělám také filmy, instalace, fotky, které jsou sběrateli většinou opomíjeny. Ani je nenapadne, že by se na ně mohli

Jiří Černický:
Štěpka, akryl na MDF desce, 120 × 150 cm, 2010

podívat. Pak to dlouho leží ve skladech, které také něco stojí. Ve světě to funguje o poznání jinak, tam se o to často postarají galerie. Která galerie v Čechách si drží sklad na větší věci? Pronájem je přece velmi drahý.

V posledních letech ale už zájem o audiovizuální umění trochu roste, ne?

Ani náhodou. Trochu je kupují muzea, ale sběratelé v nich nevidí vůbec žádnou hodnotu.

Snažíte se jim vycházet nějak vstříc? Mám na mysli třeba zatraktivněním možnosti vystavení?

Tak ono není přece všechno určené k tomu, aby si to lidi vystavili doma. To byste musel mít mrakodrap. Stejně si musíte některé věci dávat do depozi-táře. Kupování umění pro vlastní kochání je právě ta konzervativní podoba sbírání. To je začátek. Pak ale jsou sběratelé, kteří mají určité strategie, záměr, cíl. Takoví sběratelé mohou otevírat vlastní galerie, muzea, dá se s tím pak dál obchodovat. Není to jen pro tu okamžitou radost z vystavení na zdi doma.

Není na toto přece jen ještě brzy? Moderní sběratelství u nás začalo relativně nedávno.

Tak jsou tu sběratelé jako Richard Adam, kteří se mu věnují opravdu dlouho. Pár těch odvážných a s jasnou vizí tu opravdu je. Ale chce to hodně času, pravidelně se stýkají s umělci, chodí s nimi

na víno, uměním zkrátka žijí. Pak tu ale jsou i takové rychlokvašky, které mají jenom hodně peněz a někdo jim řekl, že je dobré část z nich dát na umění. Ti si kupují převážně právě to, co se jim líbí. A vzhledem k tomu, že většinou mají přehnané sebevědomí, automaticky si myslí, že tomu rozumí. Nechci ale generalizovat.

A takoví k vám také chodí?

No to víte, že chodí. Všichni do jednoho chtějí obrazy, malbu, ale to už jsme probírali. Jim nevadí, že to je konzervativní podoba umění a umění je přitom postavené na opaku, na progresi. Na risku, vizionářství, inovaci. Třeba Michal Richtř nad tím opravdu přemýšlí, baví se se spoustou umělců, jeho sbírka má hlavu a patu.

To bych rád přetočil a zeptal se, jestli se se sběrateli bavíte o umění a pak vás to nějak ovlivňuje, či snad lépe: inspiruje.

Rozhodně mě to neovlivňuje v tom, co mám malovat či tvořit. To ne. Já jako umělec se nesmím zabývat tím, co sběratelé zajímá, co se prodává, to bych skončil špatně. Moje věci by byly nevěrohodné, za chvíli by působily právě rutinně. To je osud každého komerčního umění. Domnívám se, že by to po nějaké době také sběratelé přestalo zajímat, protože by moje dílo přestalo být živé, mluvím-li o těch dobrých sběratelích. I když tady možná ano, když jsou tu ti konzervativní sběratelé, kteří po mě chtějí pořád to, co jsem dělal v devadesátkách.

Jiří Černický:
Křik, akryl na plátně,
100 × 100 cm, 2007

Edvard Munch:
Výkřik, olej, tempera
a pastel na lepence, 1893,
Národní galerie v Oslu

Vy sám sbíráte?

Nesbírám, ale občas si něco koupím. Například nedávno jsem si koupil Šalamounovy kresby, které jsem celý život obdivoval. V kresbě byl neskutečný démon, v dobrém slova smyslu.

Někdo ze současníků?

To si spíš vyměňujeme. Samozřejmě je mám rád.

Umění platilo za investici s dlouhým horizontem, na desetiletí. Mám dojem, že se ale právě toto zkracuje. Sledujete to na poptávce?

To opravdu nedokážu posoudit a upřímně řečeno mě to ani nezajímá. Mě víc zajímají ti sběratelé, se kterými se spřátelím, jejich životní osudy. A možná vás to překvapí, ale většinou se spolu bavíme o všem jiném než o umění.

V současnosti je umění dost v kurzu a jeho ceny dlouhodobě rostou.

My si občas říkáme, že už to je dost úlet. Je to často jen marketing, přehánění se to. Je to nejvyšší stadium toho, jak kapitalisté sbírají umění. Můj otec to ostatně předpověděl už na začátku devadesátek, že to tak dopadne. Že ti velcí zbohatlíci nakonec skončí u sbírání umění, protože už budou mít všechno a tohle jim dodá punc znalce nějakého tajemství.

Přece jen originál za desítky milionů korun má trochu magickou moc.

Ale ty peníze nejsou míra té magie. Určitě má smysl takový obraz koupit, protože to už se vám navždy vyplatí. Byť jde o iracionální částky, vím, že ekonomicky se to vyplatí. I společensky asi. Ale

z pohledu umělce jsou tyto částky za mnohonásobnou čarou. Já si třeba Kupku můžu vysmahnout sám. Bude mít sice nulovou hodnotu, ale budu z toho mít stejný prožitek i požitek. Prostě ono nejde o tu konkrétní malbu, o tahy štětce, o barvy. V nich žádná magie nevibruje. Je to projev Kupkova génia, těch čistých idejí. Že Kupka na něco zásadního kápnul v určité době. Vezměte si Maleviče, jeho slavný černý čtverec. Malevič si nalepil pásky a vyplnil ten prostor černou barvou. Dneska to stojí miliony, je to rozpraskané a lidé to nábožně obdivují. Mají z toho fetiš. No, to by se Malevič smál. Supremantismus je úplně o něčem jiném, o idejích, ikonách, symbolech. Ale dneska jsou obrazy pro spoustu lidí opravdu ten fetiš. ■

J&T Banka, a. s. je partnerem:

Česká filharmonie

Galerie Rudolfinum

SLOVENSKÉ
CENTRUM
DIZAJNU
LOGO

Valérie Dvořáková: Umění je dostupné i pro střední třídu

Sběratelé a investoři dobře vědí, že výtvarné umění je nejen spolehlivým uchovatelem hodnoty, ale především obranou proti inflaci. A s tou se nejen český, ale i světový trh od loňského roku silně potýká. Nakupovat díla Kupky nebo Toyen si ale může dovolit jen pár sběratelů. „S rozpočtem v řádu nižších desítek tisíc korun však můžete vybírat z děl skvělých současných autorů nebo třeba grafických listů známých umělců 20. století,“ radí art specialistka Valérie Dvořáková.

Pavla Malinová, Last Minute, 2019,
olej na plátně, 280 × 195 cm

V pandemii začali někteří lidé ukládat peníze do alternativních investic. Do jaké míry je umění výhodná investice?

Stoprocentně výhodnou investicí vám nezaručí nikdo. U výtvarného umění se můžeme opírat v podstatě o stejné poučky jako v případě jiných investic. Čím vyšší potenciální zhodnocení nabízí, tím je investice riziko-

vější. Kdo chce jít na jistotu, obvykle se poohlíží po malbách velkých jmen první poloviny 20. století, typicky Františka Kupky, Emila Filly nebo Toyen. Jejich ceny průběžně spolehlivě stoupají, ale nemůžete od nich očekávat zhodnocení v řádu desítek nebo stovek procent. Současné umění, které je finančně mnohem dostupnější, takový potenciál má. Mu-

síte mít ale vytříbenou intuici, velké štěstí a dlouhý investiční horizont.

Jak se v poslední době změnil postoj Čechů k investicím do umění?

Aukčnímu trhu se v minulých dvou letech dařilo. Na aukcích se objevovala mimořádná díla a díky tomu padaly rekordy. Sběratelé a investoři dobře vědí, že výtvarné umění je ne-

jen spolehlivým uchovatelem hodnoty, ale především obranou proti inflaci. O umění se začalo zajímat víc lidí, kteří často uvažují o své vůbec první koupi. Podíl na tom má nejen ekonomická situace, ale i dva roky, které mnozí strávili na home officech a získali motivaci zvelebovat své bydlení. Na scénu se také dostávají mladší sběratelé z řad třicátníků a čtyřicátníků.

Do jakých designových předmětů lidé investují nejvíc?

Pokud mluvíme o uměleckých předmětech, do kterých kromě obrazů a soch řadíme také užité umění, jako je nábytek nebo světla, pak je odpovědí jednoznačně malba. Dlouhodobě se jedná o nejoblíbenější médium. Pokud bychom se ale na kategorii designu a nábytku dívali v nejširším kontextu, odpověď je úplně jiná. Jen obrat největšího nábytkářského řetězce v České republice je oproti celému aukčnímu trhu desetinásobný.

V současné době téměř vše zdražuje, lze očekávat i růst cen umění?

Ceny rostou, ale je potřeba vzít v potaz širší kontext cenotvorby uměleckých děl. Na aukčním trhu v posledních dvou letech bodovala díla Toyen nebo Mikuláše Medka. Oba měli krátce po úspěšných výstavách pořádaných Národní galerií v Praze, a tak se pohyby na trhu i růst cen daly očekávat. V případě současných umělců je to vlastně podobné. Zřejmě jim trochu vzrostou produkční

Monika Žáková,
Untitled Rhisome, 2020
akryl na plátně, 50 × 40 cm

Valérie Dvořáková

Vystudovala dějiny umění na FF UK a Arts Management na VŠE, část studia strávila ve francouzském Dijonu. Pracovala v soukromých galeriích, aukční síni a startupu zabývajícím se online prodejem současného umění, naposledy spolupracovala se dvěma významnými sklářskými značkami. Společně s Annou Pulkertovou je spoluautorkou konceptu galerie Magnus Art a jako art specialistka radí klientům J&T Banky se založením či správou uměleckých sbírek.

náklady, ceny jejich děl se ale odvíjejí především od jejich kvality a „kariérních úspěchů“ – důležitých výstav, odborných ocenění nebo výběru mezi umělce zastupované významnou galerií.

To, zda si lidé koupí do bytu umělecké prvky, záleží i na finanční situaci. Platí, že umění je jen pro bohaté?

Záleží, jak definujete bohatství. Umění je snadno dostupné pro střední třídu. Do médií se obvykle dostávají rekordní ceny z aukčního trhu v řádu desítek milionů korun. Na trhu ale najdete i položky s výrazně nižší hodnotou. S rozpočtem v řádu nižších desítek tisíc korun můžete vybírat z děl skvělých současných autorů nebo třeba grafických listů známých umělců 20. století.

Kde kromě aukcí taková díla kupovat? Přes galeristu? Nebo je lepší umělce kontaktovat přímo třeba přes sociální sítě?

Možností je spousta, a pokud si začínající sběratel není jistý, může začít třeba právě u konkrétního umělce, kterého si vyhlédl. Právě se zmíněnými sociálními sítěmi mám obvykle dobré zkušenosti. Výtvarníci si na nich zvykli zveřejňovat svá díla a na kontakt od zájemců reagují celkem pozitivně. Je to velmi snadná,

rychlá a pohodlná možnost, jak se s umělcem propojit.

Naprostá většina umělců nemá exkluzivní zastoupení galeristou. Ti, kteří ale takové spolupráce navázané mají, kupce s galeristy s největší pravděpodobností sami propojí nebo se domluví jinak. Postupovat se dá ale samozřejmě i naopak, tedy přes galerie. Ty obvykle na svých webových stránkách zveřejňují seznam umělců, se kterými spolupracují, a orientace je tak velmi snadná. U zahraničního umění jsou pak oblíbené veletrhy umění, které u nás bohužel nefungují. Je od nás ale blízko třeba do Vídně nebo do Berlína, kde se každoročně pořádají špičkové veletrhy, na kterých se dá získat skvělý přehled o tom, co je aktuálně k dispozici.

Vyplatí se investovat do začínajících umělců, třeba ještě studujících? Podle čeho se u nich rozhodovat, když za sebou nemají větší výstavy, a tedy ani recenze?

Zcela určitě, je to skvělá možnost, jak si pořídit umělecké dílo za velmi příznivé ceny. Někteří studenti za sebou mají zajímavé výstavy už během studií, často také bývají zařazováni do odborných cen určených pro mladé umělce. V tomto případě bych se ovšem orientovala především podle

Sběratelství jako investiční příležitost

Exkluzivní průzkum Wealth Report každoročně sleduje chování, názory a záměry českých a slovenských dolarových milionářů. V roce 2021 se zaměřil i na sběratelská aktiva (kam řadíme obrazy, umělecké předměty, šperky, veterány, mince, poštovní známky, hodinky aj.) jako investiční příležitost.

Průzkum ukázal, že zatímco v Česku se drží v očekávání výnosu stabilně u pětiny bohatých, na Slovensku došlo k meziročnímu propadu z 22 % na 15 %. Důvodem může být aktuálně vysoké ceny, omezení či zrušení aukcí z důvodu pandemie a příklon slovenských investorů ke klasickým finančním trhům a akciím.

Pouze 5 % bohatých však zároveň přiznalo, že tato část portfolia přispěla v uplynulých 12 měsících ke zhodnocení jejich majetku. Důvodem může být, že na umělecké a sběratelské předměty nahlížejí investoři i emočně a nákupy dalších položek do sbírky si chtějí nějak racionálně zdůvodnit. V budoucnu lze predikovat příliv nových investorů zejména mladšího věku, kteří projeví zájem o alternativní investice, zejména umění

vlastního vkusu a citu, což je ostatně důležité měřítko při každé investici do umění.

Pozorujete zájem o digitální umění? Například v poslední době populární NFT.

NFT je fenomén, zatím jsme ale s klienty žádný takový nákup neře-

šili. Pozorujeme ale zvýšený zájem o umění nových médií, jako jsou videoart nebo multimediální instalace. Zatím je brzy naši zkušenost vyhodnocovat jako trend, určitě je to ale nadějný příslib, že se i v konzervativním českém prostředí sběratelé osmělují a investují také do méně obvyklých médií. ■

Vaše organizace pomáhá kromě jiného dětem, které zažívají domácí násilí. Jak moc se v souvislosti s covidovou pandemií situace zhoršila?

Obecně se u lidí zvýšila míra stresu, s čímž souvisí i nárůst počtu případů domácího násilí, které se za poslední dva roky zvýšilo až o 50 procent. Mluvíme sice o domácím násilí obecně, nicméně i násilí páchané na jednom z rodičů má velký dopad na psychiku dětí. Ze života jim mizí pohoda a pocity štěstí a nahrazují je depresivní myšlenky. Za poslední půlrok pozoruji tak o 30 procent více případů myšlenek na sebevraždu či pokusů o sebevraždu u mladých lidí. Je to obrovský nárůst.

U mladistvých, kteří přicházejí k nám do krizového centra, pozorujeme zvýšenou míru stresu, mladí cítí nejistotu v životě, mají strach, co bude

v budoucnosti, a větší potřebu ptát se po smyslu života. Řeší hodně hluboká témata, která vlastně nejsou úplně adekvátní jejich věku.

Odpovídá tomu podle vás míra zájmu státu?

Podle mého názoru ne. Samozřejmě vidím dobré aktivity například na úrovni Úřadu vlády, kde jsou v některých výborech skvělí odborníci, což mi dává naději. Nicméně politická sféra obecně vnímá často sociální služby jako darmožrouty. Omlouvám se za ten výraz. Ale já si myslím, že stabilní stát musí mít v první řadě v pořádku sociální sféru. Já nevím, v čem je problém, jestli je to jen nedostatek peněz, nebo je to skutečně tím, že na tento problém a služby není nahlíženo jako na důležitou hodnotu.

Jak se to odráží ve vaší praxi?

Právě finanční stabilita je pro nás problém. V našem centru mimo jiné poskytujeme pomoc týraným dětem, obětem domácího násilí, pracujeme s rodinou, máme mobilní poradnu, díky které se snažíme pomáhat i v hůře dostupných oblastech. Máme v týmu tři dětské psychology, měli jsme dorostového psychiatra – my potřebujeme takovýto odborný tým, ale nejsme schopni ho dlouhodobě zaplatit. Udržet odborný tým a dostupnost péče na špičkové úrovni je čím dál tím větší problém. Přitom je to rozhodně ta nejlevnější varianta.

V praxi trvá v průměru až šest let, než se týranému dítěti dostane pomoci. Proč se dítě dostává do péče odborníků až tak pozdě?

Je to dáno spíše tím, že společnost stále není na-

Týrání dětí může mít mnoho podob

Odhalit týrání nebývá jednoduché. Zvláště když rodiče zatáhnou potomka do sporu při rozvodu. Covidová doba situaci ještě zhoršila. „Za poslední půlrok pozoruji tak o 30 procent více případů myšlenek na sebevraždu či pokusů o sebevraždu u mladých lidí,“ říká Miroslav Bubeník z krizového centra Nomia.

stavena tyto problémy řešit. Záleží také na tom, o jakém násilí mluvíme – zda je dítě vystaveno fyzickému týrání, nebo jde třeba o týrání v souvislosti s konfliktním rozvodem rodičů a dopadem na dítě. Někdy máme například problém prokázat šikanu. Jako by se ředitelé báli, že budou mít nálepku, že mají na škole šikanu, a tak se řešení vyhýbají a snaží se problému spíše nenápadně zbavit a dělat, že není. Možná to souvisí s nedostatečnou edukací odborníků, kteří se s dětmi setkávají. Je důležité vzdělávat je, aby dokázali rozeznat symptomy traumatu u dítěte. V případě domácího násilí může trvat dlouho, než se třeba maminka odhodlá situaci řešit, a dítě v tom potom vyrůstá. Někdy je to problém i ve společnosti, která má pocit, že se to dnes s dětmi přehání a že se jim nic neděje. Objevují se názory typu, že přece všechno

mají, chodí dobře oblečené a jsou rozmazlené. Je to podle mě stále dědictví doby, ve které jsme vyrůstali.

Proč to ale trvá tak dlouho i v případě týrání samotného dítěte rodičem?

V případě, kdy rodič dítě cíleně týrá, většinou zároveň disponuje určitou inteligencí a dokáže problém před okolím dlouho skrývat. Nejhorší kombinace je vysoká inteligence a špatný charakter. Rodič se vyhýbá lékařům a dalším místům, kde je riziko, že by se na týrání mohlo přijít. Nicméně i zde je potřebná edukace lékařů. My učíme na lékařské fakultě mladé budoucí doktory rozpoznat rané symptomy traumatu u týraného dítěte a nevěřila byste, jak neznámé téma to i pro vyšší ročníky je. Zejména pediatři by měli mít nástroje

na včasné rozeznání problému. Problematika není tak jednoduchá, jak se zdá. Příznaky mohou být velmi skryté a lékaře nenapadne se na ně dívat. Ale musím říci, že právě mladí lékaři mají velký zájem. Děláme s nimi různá psychologická cvičení, kdy si zažijí traumatické prožívání dítěte a mnohem lépe se jim pak identifikuje.

Obecně panuje představa, že děti ohrožuje týrání ve formě psychické či fyzické. Jsou ale ještě další oblasti, které jsou zařazovány pod pojem týrání dětí?

Běžná představa je, že týrání má pouze podobu bití dítěte. Potkáváme ale děti, které zažívají stejné věci jako ženy v oblasti domácího násilí, které kromě bití zažívají i ponižování. Děti tak slyší, že jsou neschopné, nic v životě nedokážou, nic

neumí... Tyto výroky mohou mít fatální následky. Může sem patřit i ekonomické týrání, kdy rodič dítěti vyhrožuje, že mu nic nekoupí, protože zlobilo. Co se týká sociální oblasti, zde jde o přehnané omezování sociálních kontaktů, zákaz kroužků či o izolaci dítěte. Samozřejmě sem patří také pohlavní zneužívání.

Někdy se týrání objevuje v souvislosti s rozvodem rodičů. Rodiče zatáhnou dítě do sporu a používají ho jako zbraň nebo štít. Například i abnormálně časté docházení k lékařům, kdy se jeden z rodičů snaží získat argumenty, že dítě prožívá trauma z druhého rodiče, a sbírá lékařské zprávy, lze považovat za týrání dítěte. Zajímavé ale je, že někdy je těžké přesvědčit odborníky, že trestný čin týrání svěřené osoby není jen bití, ale právě i psychické týrání.

Mají rodiče, kteří své děti týrají, některé společné rysy?

Určitě. Je to určitá nezralost osobnosti, nevyrovnanost. Pokud má rodič problémy s regulací emocí, je afektovaný, tak se to samozřejmě prolíná i do výchovy dítěte. Porucha vztahové či citové vazby, která se tvoří v dětství, se samozřejmě projeví určitým chováním v dospělosti např. při výchově dítěte. Potvrzuje se, že řada rodičů zažívala násilí v dětství. Jan Amos Komenský přirovnává mozek dítěte k rozehrátému vosku a cokoli do něho vtisknete, zůstává v něm po celý život. U rozvodů je společná jakási potřeba satisfakce, potřeba vrátit to přes dítě tomu druhému. Dítě se stává nástrojem pomsty. A rodič v tu chvíli ztrácí schopnost vidět, že ničí spíš dítě. A i to je forma týrání, jen si to málo lidí uvědomuje.

Dokážete rozpoznat, kdy je šance, že rodič své chování vůči dítěti změní?

Ne na prvním setkání, ale pokud máme rodinu v péči delší dobu, rozeznat to lze. Záleží samozřejmě na kontextu. Pokud ale rodič pořád prezentuje to, že dítě je špatné, a za řadu měsíců nedojde v jeho přemýšlení k žádné změně, chybí mu sebe-reflexe, jakákoli pokora, zarputile obviňuje okolí, chybí jakékoli sebehodnocení, že i on může dělat něco špatně, tam si po pár měsících říkám, že naše práce asi nebude mít smysl. Prostě chybí jakákoli úrodná půda, na které by něco vyrostlo.

Potom máme naopak rodiče, kteří si svou roli a vliv uvědomí, pak je to první krok ke změně. Já například ukazuji rodičům skeny mozku dětí s organickým poškozením po hádkách rodičů. A maminka se pak rozpláče a říká, že to dělala špatně. Takoví rodiče jsou schopni vnitřní sebereflexe, jakéhosi usebrání se. U nich poznáte, že mají své dítě opravdu rádi. Uvědomí si, že něco je třeba dělat jinak, a pak existuje velká naděje, že na sobě budou opravdu pracovat.

Existují nějaké jasné signály svědčící o tom, že se v rodině něco děje? Kdy by měl člověk zpozornět?

Jsem schopen rozpoznat, že se něco možná děje podle vzezření dětí, jak chodí oblečeny a jak se k nim rodiče chovají. Nemluvím teď o jednorázovém výkyvu, ale spíše o dlouhodobém stejném přístupu, chování mezi rodiči před dětmi. Vypovídající je také velká agresivita dětí samotných vůči okolí, protože jeden ze symptomů posttraumatu je agrese. Je potřeba se vždy podívat za chování toho dítěte, a ne jen na samotné chování, které nás může mást. Učitelé třeba říkají, že dítě je potíživista, ale ono často není potíživista, jen má problém v jiné oblasti. Za jeho agresivitou se mohou tedy schovávat velké problémy. Pozorovat bychom ale měli i extrémní vyhýbavost, kdy se dítě straní ostatních. Pokud tyto indicie vidím, je důležité, jak zareaguji – jestli to nechám být, nebo si řeknu, že to není úplně v pořádku. Neměl bych podceňovat, co ke mně doléhá a jak to na mě působí. Musím mít nějakou odpovědnost i vůči okolí.

Člověk se zároveň ale často bojí, že rodině ublíží. Jak co nejvhodněji reagovat?

To je velmi těžká otázka. Nejlepší cesta je s dobrým úmyslem nabídnout pomoc. Mít odvahu přijít opravdu přátelsky, ne poučovat, ne hodnotit, ale skutečně nabídnout pomoc. Lidé mají zvyk jít za druhým a pokárat ho, udělat ho vinným, a to většinou nefunguje. Samozřejmě je potřeba počítat s tím, že můžu být odmítnut a třeba i velmi silně. Já bych ale, pokud to situace nevyžaduje, nedělal něco za zády rodiče, ale skutečně se snažil problém řešit i s ním. Transparentnost a odvahu považuji za dva důležité aspekty. Pokud vidím, že dítě strádá, měl bych mít odvahu s tím něco udělat.

Miroslav Bubeník

Pracuje jako vedoucí odborného týmu psychologické poradny a dětského krizového centra Nomia, z. ú., Hradec Králové. V psychoterapeutické praxi se věnuje práci s traumatem u dětí a dospělých, psychodiagnostice a neuropsychologii. Při práci s rodiči a jejich dětmi využívá díla J. A. Komenského. V létě rád jezdí na motorce a v zimě plave v ledové vodě v přírodě.

Nedávná debata ukázala, že fyzické tresty jsou stále velké téma a pro mnoho lidí zcela akceptovatelná součást výchovy. Proč si myslíte, že je česká společnost tak tolerantní k používání fyzických trestů?

Myslím si, že naše společnost je tolerantní k násilí obecně, a dokonce pouští násilí do éteru a ani si neuvědomuje, že to je násilí. My ho vlastně necháme proklamovat bez adekvátní reakce. Komenský říká, že první aspekt dobré výchovy je dobrý příklad v dospělých. Když jsou ale například politici schopni se pofackovat v parlamentu či používat veřejně ta nejhorší slova a za tím nenásleduje silná reflexe, že to takto nejde, tak co vlastně potom čekáme od ostatních? A co čekáme od dětí? Je třeba si uvědomit, že i z těchto dětí vyrostou jednou politici, lékaři a lidé, kteří povedou společnost. Ryba vždycky smrdí od hlavy. V tomto smyslu od dospělých, od politických špiček, od celebrit...

Považujete zákon týkající se zákazu používání trestů za nezbytný?

Nejenom naše společnost má tendenci se pohybovat v extrémech, je potřeba diskuse, kde si budou aktéři skutečně naslouchat. Takový zákon je určitě velmi důležitý ve smyslu vzkazu rodičům, co je a co není v pořádku. Zároveň je důležité říct rodiči, jak se v dané situaci chovat jinak, jak to dělat správně. Protože řada rodičů opravdu neví, jak to dělat správně. Co je efektivní výchova, aby děti měly hranice. Komenský říká, že pokud děti nemají hranice, je to jako mlýn bez vody. Zároveň tvrdí, že žádným násilím a bitím nedonutíme dítě k tomu, aby se učilo. Tedy důležité je říci rodičům, že něco není v pořádku, ale zároveň jim poskytnout podporu v tom, aby se naučili, jak to mohou dělat jinak. ■

Nadace J&T podporuje centrum Nomia dlouhodobě. V roce 2017 podpořila provoz Dětského krizového centra, v roce 2019 rozvíjení metody Play Therapy a medializaci problematiky násilí na dětech, od roku 2020 pak přispívá na projekt Výjezdní psychologické poradny pro oběti násilí. Nomia je od konce loňského roku držitelem značky spolehlivosti.

NECHCEME PENÍZE.

Darujte svou pozornost a sdílejte
naše příspěvky na sítích.

Jděte na

8000DUVODU.CZ

a přidejte se k našim podporovatelům.
Téměř 8000 dětí je v současné době
v ústavní péči a nemělo by. Pomozte
nám to změnit. Každé dítě má právo
vyrůstat v rodině.

Znovuzrození Bali

Spirituální ostrov Bali prošel během posledních dvou let velkou proměnou. Uzavření země kvůli pandemii mělo abnormální vliv na místní flóru. Ostrov se doslova nadechl a z přelidněného místa, které začalo ztrácet na svém kouzlu, se znovu stala lokalita opravdového odpočinku. „Doporučujeme vycestovat právě sem a zažít atmosféru, která se může znovu brzy vytrátit,“ říká Pavlína Salaba, ředitelka J&T Concierge.

Bali je destinace, která je turisticky populární už dlouhých dvacet let. Dříve sem mířili převážně Australané za surfování. Ostrov nabízel panenskou přírodu a pouze pár obyčejných hotelů. Tempo turismu se ale rozběhlo velkou rychlostí a ostrov se zásadně změnil. Z Bali se stalo jedno z nejvíce tzv. „insta-friendly“ míst na planetě. Před pandemií zde byl turismus až za hranicí únosnosti. Přeplněné pláže, odpady, mnoho nekvalitních služeb. Zároveň bylo velmi těžké najít místo, kde by nestály fronty lidí toužících po atraktivní fotce na sociální síti.

Pak přišla nečekaná pauza, která kromě toho, že hodně vzala, toho také spoustu přinesla. „Příroda na Bali se dočkala znovuzrození a my vám přinášíme tip na destinaci, která se změnila z horšího k lepšímu. Sami jsme zvědaví, jak dlouho si aktuální podobu ostrov udrží,“ uvádí Pavlína Salaba.

Ostrov najednou ožil a zkrásněl. Během loňské dešťové sezóny na Bali pršelo téměř nepřetržitě šest měsíců v kuse. To mělo pozitivní dopad na přírodu. Zazelenala se místa, která byla několik let zcela vyprahlá a džungle se znatelně rozrostla. Chrámy, které lákají většinu turistů, se tak schovaly hlouběji do pralesa a staly se z nich ještě magičtější místa než kdy jindy. Dokonce se vyčistily i ty pláže, které se před pandemií potýkaly s větším znečištěním kvůli rostoucímu turismu.

Aktuálně je na Bali téměř 80 % hotelů uzavřených. Některé čekají na lepší dobu a některým se nepodařilo vůbec přežít. Další značně zchátraly. Místní klimatické podmínky jsou v tomto směru opravdu přísné. Jakmile něco přestanete používat, začne všechno extrémně brzy chátrat „Nedoporučujeme proto cestovat úplně na vlastní pěst, jelikož se podmínky výrazně změnily. Hotely, které mají dobré hodnocení,

už nemusí splňovat vaše očekávání, ačkoliv na ně máte doporučení někoho, kdo tam osobně pobýval před dvěma lety. Velkou výhodou pro české turisty ale je, že na Bali žije několik Čechů, kteří jsou průvodci anebo podnikají jako incomingová cestovní kancelář,“ popisuje situaci Pavlína Salaba.

Velkým překvapením může být, že po celou dobu pandemie se na ostrově nepřestalo stavět. Ceny pozemků klesly, a tak někteří investoři využili situace a pustili se do výstavby hotelů i soukromých vil. Vzniká tak příležitost objevit úplně nová místa.

Pandemie změnila i každodenní život na ostrově. V turistickém ruchu dříve pracovali převážně lidé z Jávy, kteří ostrov opustili, protože jim byla ze dne na den zrušena veškerá obživa. Místní lidé se také museli uskromnit, sestěhovali se k sobě a začali se více věnovat zemědě-

Kde se ubytovat

J&T CONCIERGE ZAJIŠTUJE SVÝM KLIENTŮM PLNÝ SERVIS V RÁMCI CESTOVNÍCH SLUŽEB PO CELÉM SVĚTĚ. PRIMÁRNĚ SE ZAMĚŘUJE NA LUXUSNÍ CESTOVÁNÍ A NEVŠEDNÍ ZÁŽITKY.

HOTEL ESCAPE

Nový hotel vznikl pod záštitou známé značky Banyan Tree, jedná se o jeden z jejich prvních počínů v rámci konceptu Escape. Šestnáct vil je ukryto v korunách stromů a vytváří tak velmi osobní spojení s jedinečným okolím deštného pralesu. Od přírody vás dělí jen tenký závoj. Každá ze šestnácti vil disponuje velkým vnitřním i venkovním prostorem, odkud si vychutnáte 180stupňová panoramata doprovázená zvuky i vůněmi deštného pralesa.

HIDEOUT HORIZON

Český projekt uprostřed džungle je postaven pouze z bambusu. Bambus je totiž známý svou teplotní stabilitou a díky přirozené ventilaci tak není potřeba klimatizace. Zaujme hravé dobrodruhy a skupiny, kterým nevadí naprosto sdílené soukromí. Objekt disponuje převíslým bazénem, který je ideálním místem pro opravdový relax a meditaci.

Kde se najíst

RESTAURACE KUBU

Kubu v indonéském jazyce znamená chatrč nebo přístřešek, kde balijští farmáři uchovávají rýži po obvyklé sklizni. Tato tradice inspirovala architektky hotelu Mandapa Ritz Carlton při navrhování jeho typické bambusové restaurace. V intimním prostoru s devíti soukromými kokony s výhledem na řeku Ayung si návštěvníci vychutnají vynikající středomořsko-evropskou kuchyni z à la carte nebo degustačního menu. K dispozici je také rozsáhlý seznam evropských vín.

ství. Vrátili se k tomu, jak byli zvyklí fungovat dříve. Život na ostrově je nyní poklidný a turisté se tu cítí bezpečně.

Bali je velmi diverzifikovaný ostrov, kde si každý najde to svoje. Nabízí dovolenou pro lidi, kteří nemají velký rozpočet na cestování nebo chtějí ostrov poznat s batohem na zádech, a zároveň pro ty, kteří vyhledávají michelinské restaurace a luxusní hotely. Ostrov se pyšní také velkým množstvím unikátních resortů v osamocené přírodě. „Pokud tedy sníte o dovolené v džungli a baví vás design, nebudete zklamaní. Je tu z čeho vybírat,“ doporučuje Pavlína Salaba.

Ačkoliv zatím stále platí určitá omezení pro vstup do země, která však nejsou nijak zvlášť přísná, vypadá to, že svítá na lepší časy a brzy se země zcela otevře. ■

Tajný tip J&T CONCIERGE

J&T Concierge vás dokáže vzít na místa, která nenajdete v klasickém průvodci. Jedním takovým je rodinný chrám vybudovaný přímo ve vodopádech, kde projdete i místním ceremonielem.

Josef Bolf, Jiří Černický,
Jiří Georg Dokoupil, Milan
Houser, Krištof Kintera,
Stanislav Kolíbal, Radoslav
Kratina, Zdeněk Sýkora
a další

Radost, vášeň, posedlost!

4. 2. – 4. 6. 2022

MAGNUS ART
GALERIE J&T BANKY

Sokolovská 700/113a, Praha 8
www.galeriemagnusart.cz